

Lokale erhvervsindsatser under corona-krisen: Fakta og inspiration

Gladsaxe Kommune

Juni 2020

IRISgroup

Indhold

Indledning	3
1. Erhvervsstruktur og data om krisen i Gladsaxe Kommune	5
2. Corona-krisens betydning for detail-, oplevelses- og serviceerhverv.	18
3. Corona-krisens betydning for bygge & anlæg	29
3. Corona-krisens betydning for industrien i Gladsaxe Kommune	39
5. Generelle anbefalinger til lokale indsatser under corona-krisen	51
Bilag: Interviewpersoner	53

IRIS GROUP

JORCKS PASSAGE, OPGANG 1B, 4. SAL

DK-1162 KØBENHAVN K

IRISGROUP@IRISGROUP.DK

WWW.IRISGROUP.DK

Indledning

Dette projekt sætter fokus på, hvordan corona-krisen påvirker erhvervslivet i kommunerne, og hvad der lokalt kan gøres for at hjælpe virksomhederne gennem krisen og ruste dem til den tid, der kommer efter krisen.

Projektet er baseret på interviews med virksomheder inden for brancher, som hver kommune har ønsket at sætte fokus på. Fx fordi de har stor betydning jobmæssigt eller i særlig grad er ramt af krisen. Herudover er der trukket på forskellige kvantitative datakilder.

Der er endvidere afholdt tværgående workshops, hvor erfaringer er delt på tværs af kommuner, og hvor eksperter har bidraget med indsigter og idéer.

Denne rapport fokuserer på Gladsaxe Kommune og indeholder forslag til lokale indsatser målrettet tre erhvervsområder:

1) detailhandel, oplevelser og serviceerhverv, 2) industri samt 3) bygge & anlæg. Serviceerhverv dækker i denne sammenhæng virksomheder inden for operationelle services som fx kantinedrift, catering, mv.

Gladsaxe
Kommune

Aalborg
Kommune

Billund
Kommune

Esbjerg
Kommune

Trekantområdet

Københavns
Kommune

Køge
Kommune

Randers
Kommune

Roskilde
Kommune

Introduktion og hovedpointer

Detailhandel er hårdt ramt af corona-krisen. Industrien og bygge & anlæg er hidtil sluppet nådigt, men ruster sig. Stor efterspørgsel efter lokale indsatser på kort og længere sigt

Denne rapport sætter fokus på, hvordan corona-krisen har påvirket erhvervslivet i Gladsaxe Kommune. Tre nøgleerhverv – detailhandel, industri samt bygge & anlæg – sættes under lup.

Gennem dybdegående interviews med virksomheder inden for de nævnte erhverv, suppleret med tilgængelig statistik, tegner rapporten et billede af:

- Corona-krisens hidtidige påvirkning af erhvervene.
- Erhvervenes forventninger til den kommende tid.
- De største udfordringer på kort og længere sigt.
- Virksomhedernes ønsker til lokale erhvervsfremmeindsatser i lyset af corona-krisen.

Det indledende afsnit præsenterer nøgledata for erhvervsudviklingen under krisen. Derefter gennemgås resultaterne for hvert af de tre erhverv, idet detailhandel, oplevelses- og serviceerhverv behandles under ét. Hvert afsnit slutter med idéer til lokale indsatser baseret på virksomhedernes input. Det skal understreges, at der er tale om et idékatalog, og at idéerne ikke er prioriteret.

Rapporten viser bl.a.:

- At krisen har betydet stigende ledighed, men at ledigheden i Gladsaxe Kommune er lav sammenlignet de fleste øvrige hovedstadskommuner. Andel af medarbejdere på lønkomensation i Gladsaxe ligger også under gennemsnittet for hele landet.
- Detailhandel og oplevelseserhverv er meget hårdt ramt af krisen. Der forventes på begge områder et betydeligt omsætningstab for året. Det samme gælder for en del iværksættere og udviklingsvirksomheder i industrien.
- Overordnet har industrien og bygge & anlæg været ramt i noget mindre omfang. Men virksomhederne udtrykker stor usikkerhed om udviklingen resten af året og risiko for et betydeligt fald i aktiviteten, hvis den økonomiske krise bliver alvorlig.
- Der er en stor efterspørgsel på lokale indsatser, der kan hjælpe virksomhederne bedre gennem krisen og til en hurtigere genopretning. Rapporten indeholder i alt 15 bud på konkrete indsatsområder baseret på input fra virksomhederne.

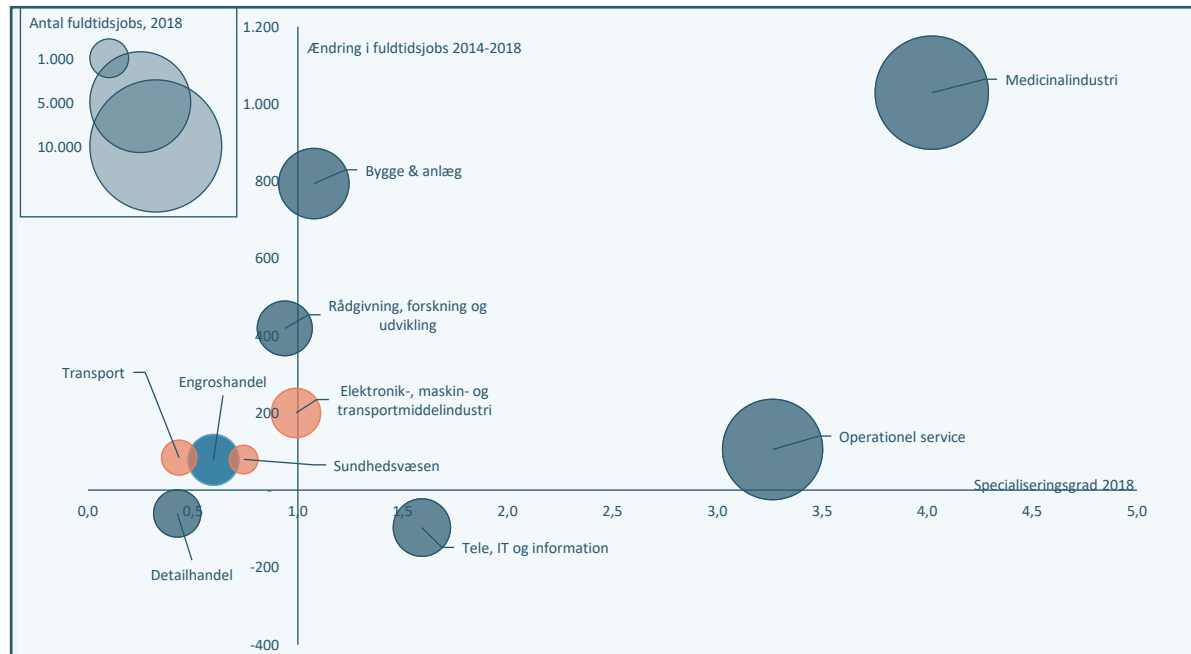
An aerial photograph of a city, likely Gladsaxe, Denmark. The image shows a mix of urban development, including residential neighborhoods with red-roofed houses, large industrial or commercial buildings with flat roofs, and green spaces like parks and sports fields. A major road or railway line runs through the center. The text '1. Erhvervsstruktur og data om krisen i Gladsaxe Kommune' is overlaid in white on the left side of the image.

1. Erhvervsstruktur og data om krisen i Gladsaxe Kommune

Erhvervsstrukturen i Gladsaxe Kommune

Erhvervsspecialisering og udvikling med fokus på de ti største erhvervsområder

Figuren giver et overblik over erhvervsspecialiseringen i Gladsaxe Kommune og udviklingen heri i perioden 2014-18. Det fremgår bl.a., at medicinalindustrien er et af de største erhverv i kommunen og et erhverv med høj specialiseringsgrad. Medicinalindustrien fylder fire gange så meget i erhvervsstrukturen i Gladsaxe som i en gennemsnitskommune. Andre store erhvervsområder er operationel service, bygge & anlæg, rådgivning og handel. Denne analyse fokuserer på detailhandel og private serviceerhverv, bygge & anlæg samt fremstillingsindustrien. Disse erhverv er markeret med blå i figuren.

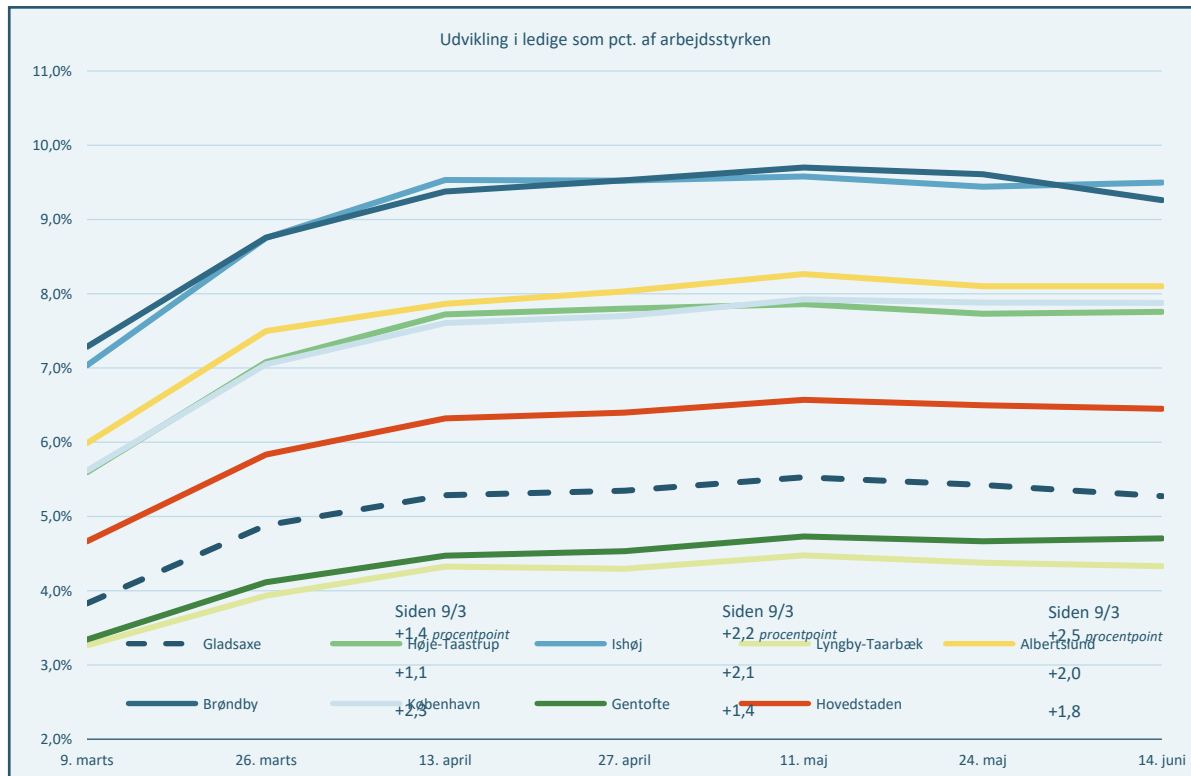

Figuren viser kommunens erhvervmæssige specialisering gennem tre indikatorer:

- Cirkelns størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge i kommunen målt på antal fuldtidsbeskæftigede.
- Placeringen langs x-aksen viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at den pågældende klynges andel af kommunens samlede private beskæftigelse er større end i resten af landet. Klyngerne længst til højre kan således betragtes som kommunens styrkepositioner.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2014-18. Det vil sige, om klyngen har haft vækst eller tilbagegang i kommunen i den periode.

Udviklingen i ledighed siden nedlukningen af samfundet

Udviklingen i Gladsaxe Kommune er lavere end for andre kommuner

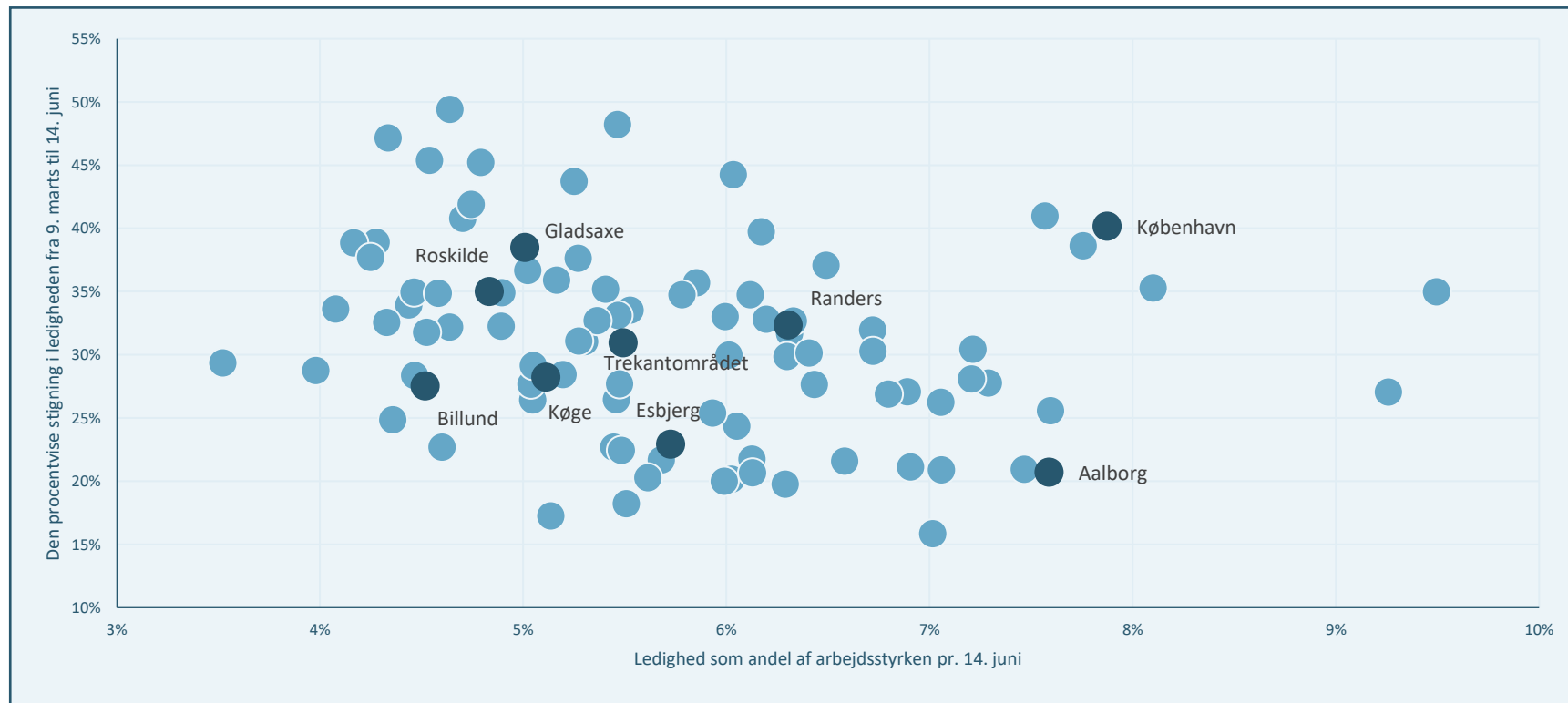

Figuren viser udviklingen i ledige som procent af arbejdsstyrken i udvalgte kommuner fra den 9. marts og frem til den 1. juni. Det fremgår bl.a., at:

- Andelen af ledige som procent af arbejdsstyrken i Gladsaxe Kommune er steget fra at udgøre ca. 3,8 pct. til 5,5 pct. af arbejdsstyrken.
- I Brøndby og Ishøj udgør ledige knap 10 pct. af kommunernes arbejdsstyrke, hvilket er det højeste niveau blandt de kommuner, der indgår i sammenligningen.
- Antallet af ledige steg primært i de første to-tre uger af corona-krisen. Fra slutningen af april og frem til 1. juni har antallet af ledige været relativt stabilt på tværs af kommunerne.
- Udviklingen i ledighed i Gladsaxe Kommune er nogenlunde den samme som i Gentofte Kommune og for hovedstaden som hele.
- Der er en tendens til at kommuner, der havde en højere ledighed før krisen, har oplevet en større vækst i ledige under krisen.

Udviklingen i ledigheden siden nedlukningen af samfundet holdt op mod ledigheden pr. 14. juni 2020

Gladsaxe har haft en moderat stigning i antallet af ledige

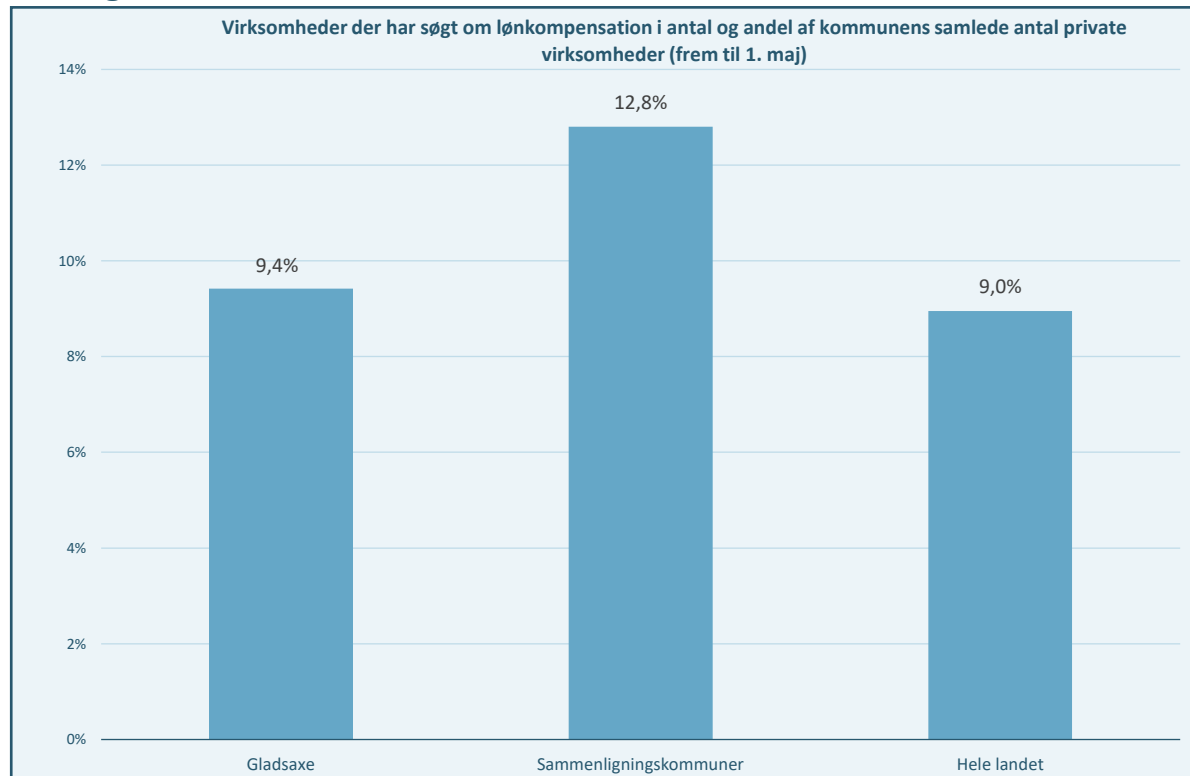
Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Danmarks Statistik.

Note: De fremhævede kommuner indgår i projektet. Af grafiske hensyn er enkelte kommuner udeladt af figuren.

Virksomhedernes brug af lønkompensationsordningen

Andelen af virksomheder, der har brugt lønkompensationsordningen i Gladsaxe er på niveau med landsgennemsnittet

Figuren viser andelen af virksomhederne i kommunerne, der pr. 1. maj har ansøgt om lønkompensation for deres medarbejdere. Det fremgår bl.a., at:

- Godt 9 pct. af virksomhederne i Gladsaxe Kommune har ansøgt om lønkompensation. Dette svarer til knap 300 ud af kommunens godt 3.200 virksomheder.
- Andelen af virksomheder, der har søgt om lønkompensation i Gladsaxe Kommune ligger på niveau med landsgennemsnittet.
- Sammenligningskommunerne har en større andel af kommunens virksomheder søgt om lønkompensation sammenlignet med Gladsaxe.

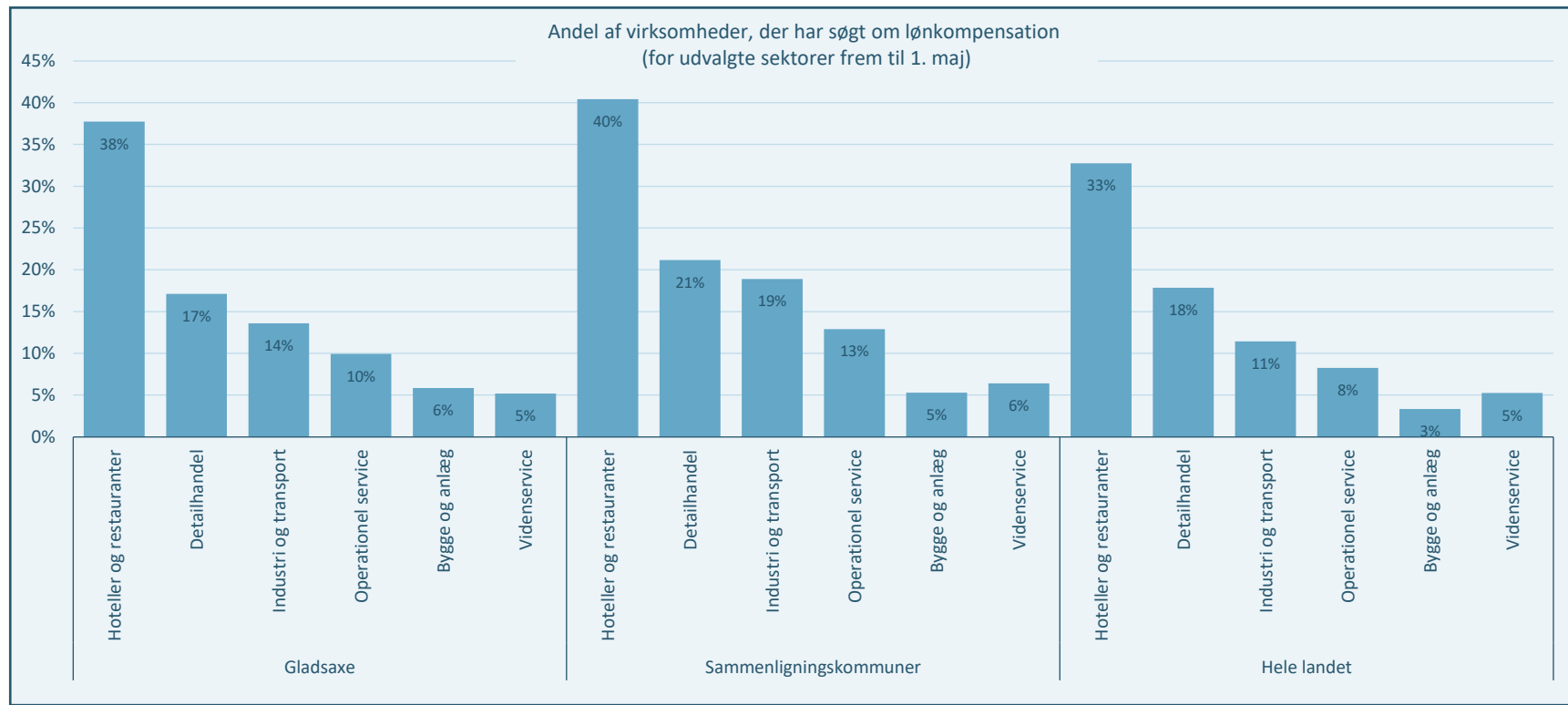
Sammenligningskommunerne er Albertslund, Brøndby, Gentofte, Høje-Taastrup, Ishøj og Lyngby-Taarbæk Kommune.

Kilde: Erhvervsstyrelsen og IRIS Groups kommunedatabase.

Note: Det samlede antal private virksomheder i kommunerne er opgjort i 2018.

Virksomhedernes brug af lønkompensationsordningen opdelt på sektorer

Især virksomheder inden for detail og oplevelseserhverv gør brug af lønkompensation i Gladsaxe Kommune

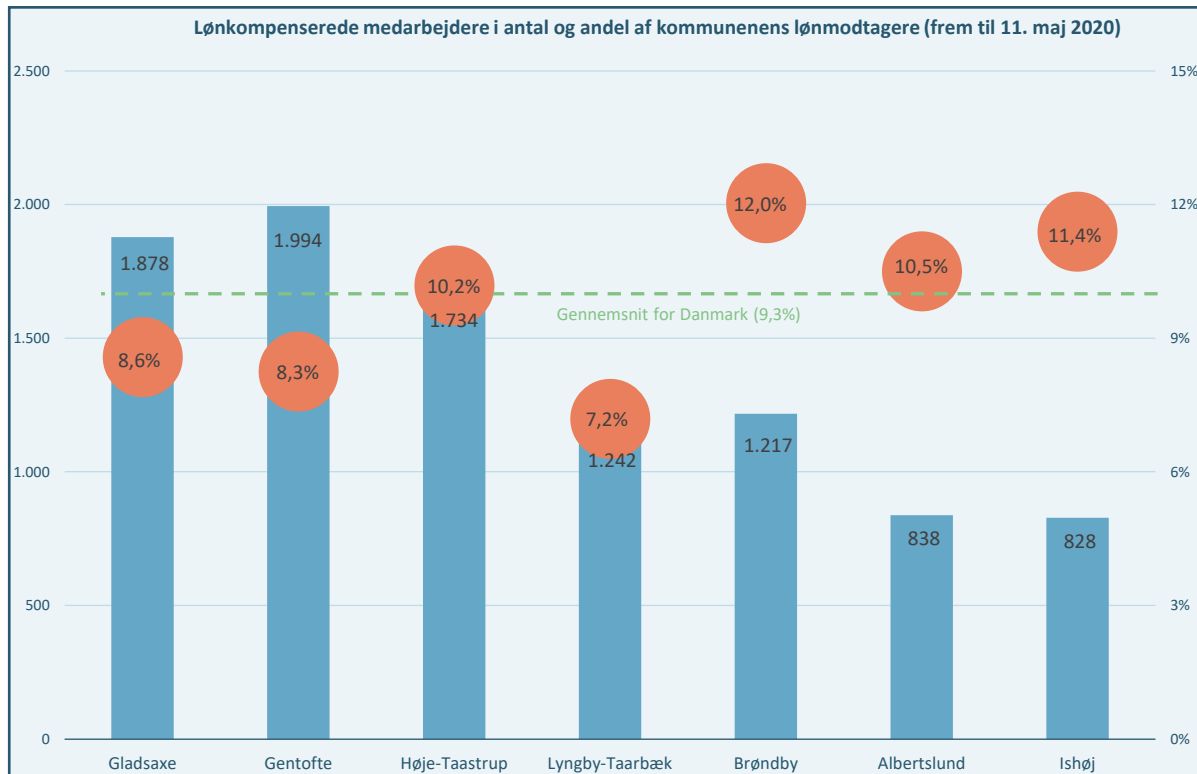

Kilde: Erhvervsstyrelsen og IRIS Groups kommunedatabase.

Note: Det samlede antal private virksomheder i kommunerne er opgjort i 2018. Sammenligningskommunerne er Albertslund, Brøndby, Gentofte, Høje-Taastrup, Ishøj og Lyngby-Taarbæk Kommune.

Medarbejdere på lønkompensationsordningen

Andelen af lønkompeniserede medarbejdere i Gladsaxe ligger lavere end landsniveauet

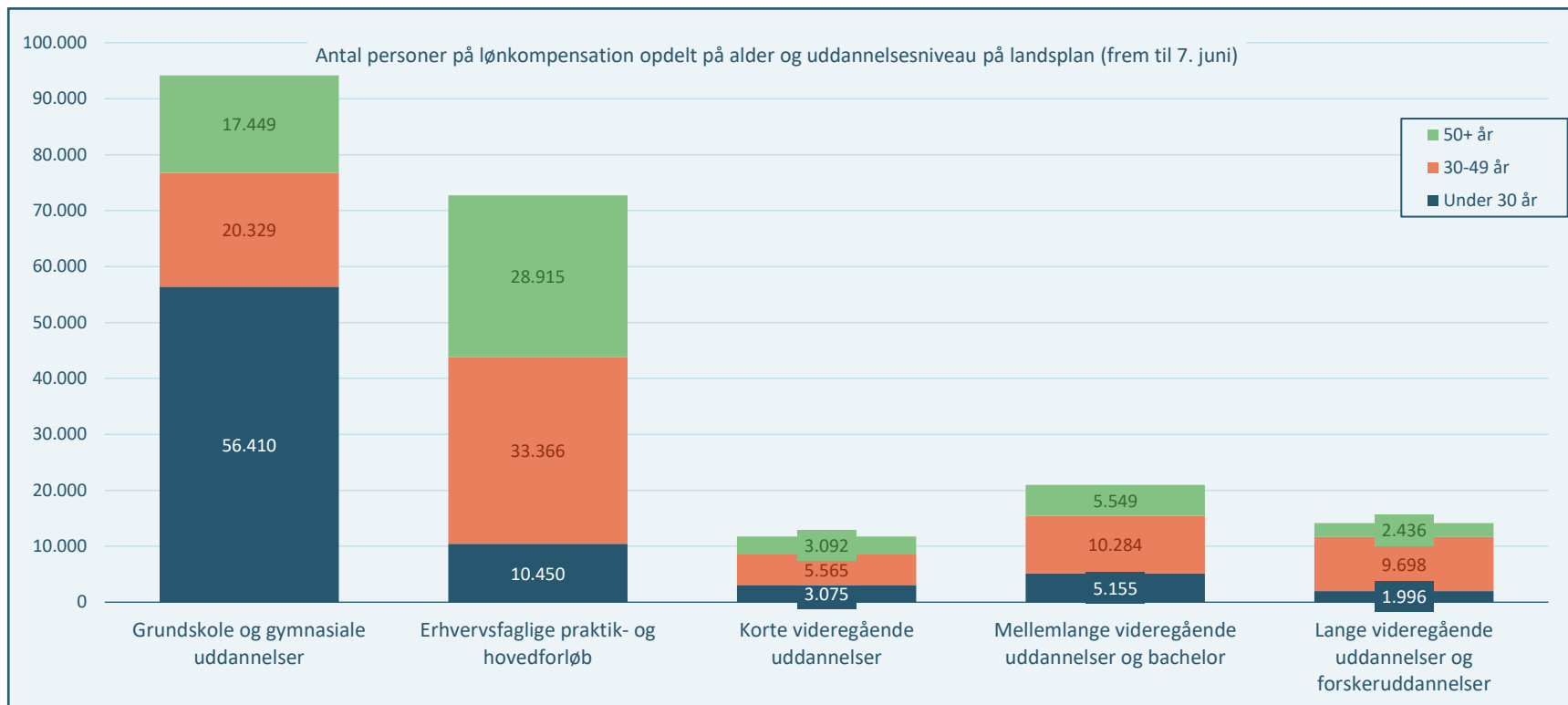

Figuren viser antallet af lønkompeniserende medarbejdere pr. 11. maj, og hvor stor en andel de udgør af kommunernes lønmodtagere. Det fremgår bl.a., at:

- Der er omkring 1.800 lønmodtagere i Gladsaxe, som er på lønkompensationsordningen. Dette svarer til 8,6 pct. af kommunens lønmodtagere.
- Andelen af lønkompeniserende medarbejdere i Gladsaxe Kommune er lidt under niveauet på nationalt plan.
- I Brøndby, Albertslund, Ishøj og Høje-Taastrup er en større andel af kommunens lønmodtagere på lønkompensationsordningen, end det er tilfældet i Gladsaxe.

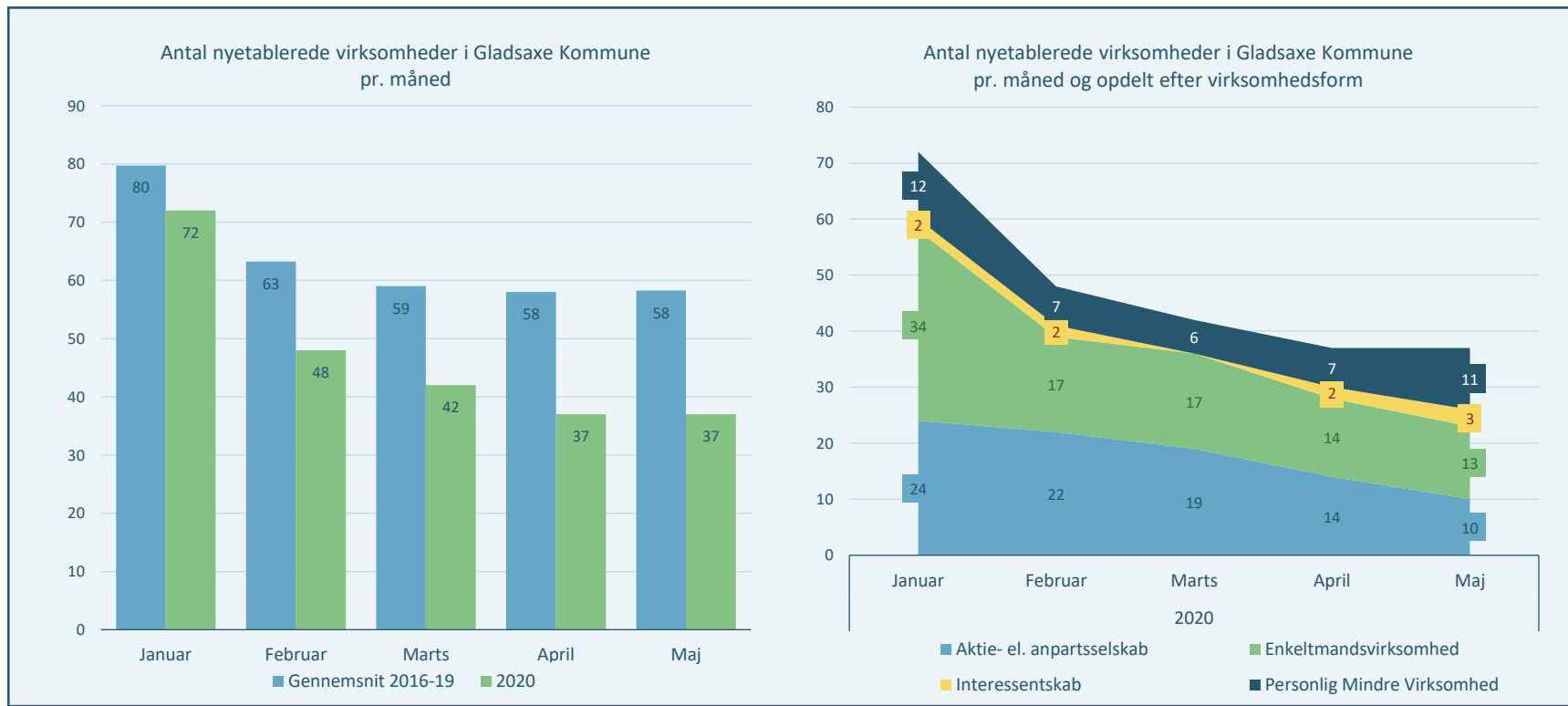
Medarbejdere på lønkompensation fordelt på uddannelse og alder

Det er overvejende unge medarbejdere under 30 år med en grundskole- eller erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund, der er på lønkompensationsordningen

Iværksætter i under krisen - 1

Iværksætterraten i Gladsaxe Kommune er faldet siden januar og ligger i år på et lavere niveau end de foregående år. Det skyldes dog delvist afskaffelsen af IVS-selskabsformen

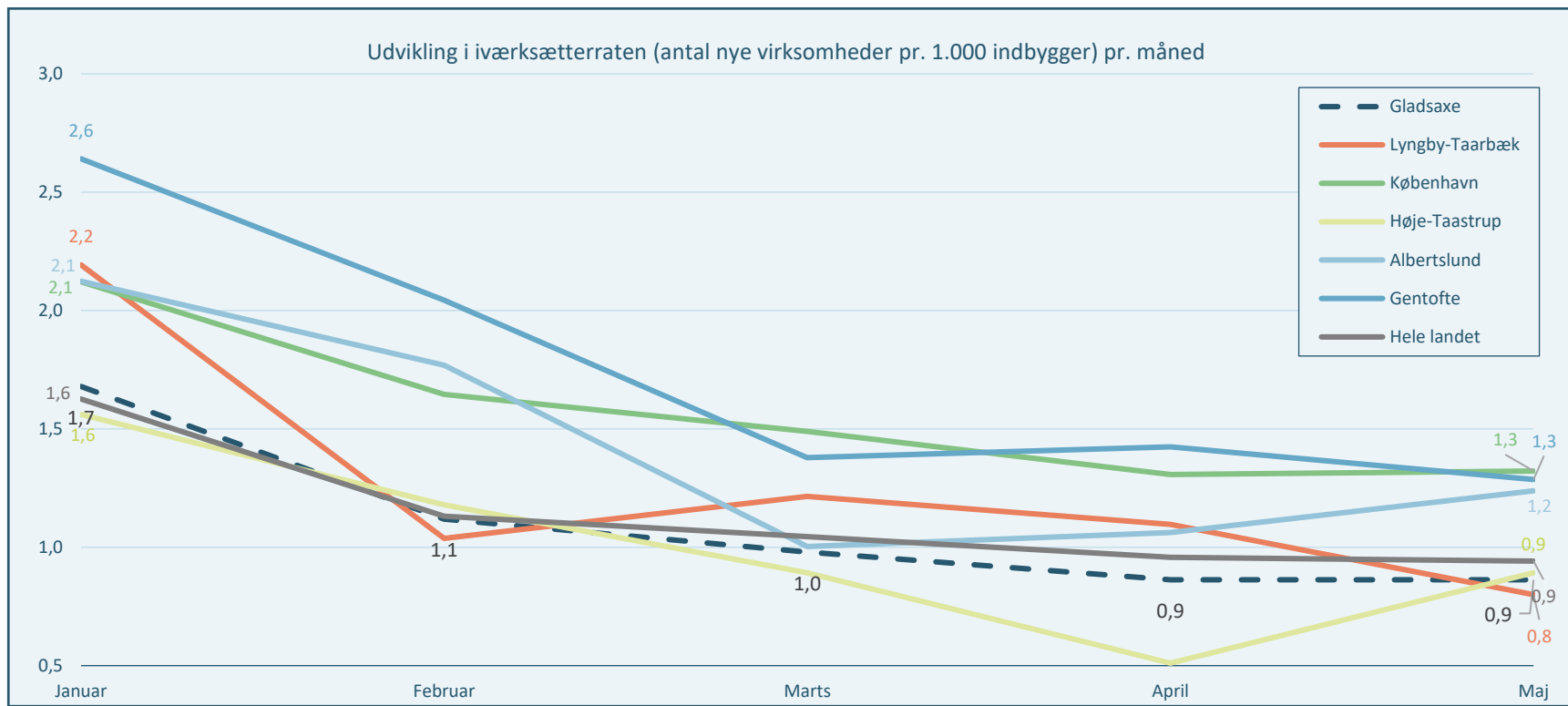

Kilde: CVR-registret via NNMarkedsdata.

Note: I 2016-19 var det endnu muligt at oprette iværksætterselskaber. Selskabsformen blev afskaffet i april 2019. Umiddelbart efter begyndte antallet af nyetablerede virksomheder at være på et noget lavere niveau. Faldet i 2020 kan derfor også delvist tilskrives afskaffelsen af denne selskabsform.

Iværksætteri under krisen - 2

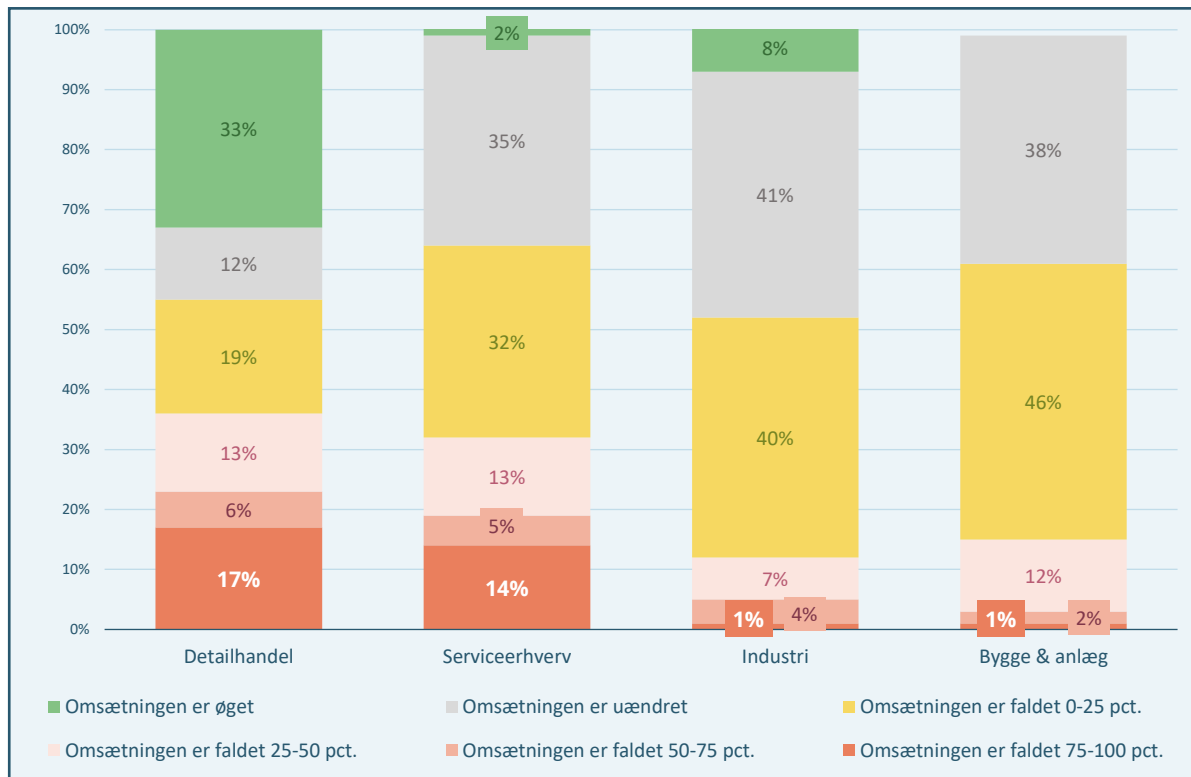
Iværksætterraten i Gladsaxe Kommune har fulgt udviklingen i de øvrige hovedstadskommuner og resten af landet

Kilde: CVR-registret via NNMarkedsdata samt Danmarks Statistik.
 Note: "Indbyggere" er opgjort som personer mellem 18 og 65 år.

Udviklingen i omsætningen under corona-krisen på landsplan (marts-april)

Hårdt ramte virksomheder findes især inden for detail og service

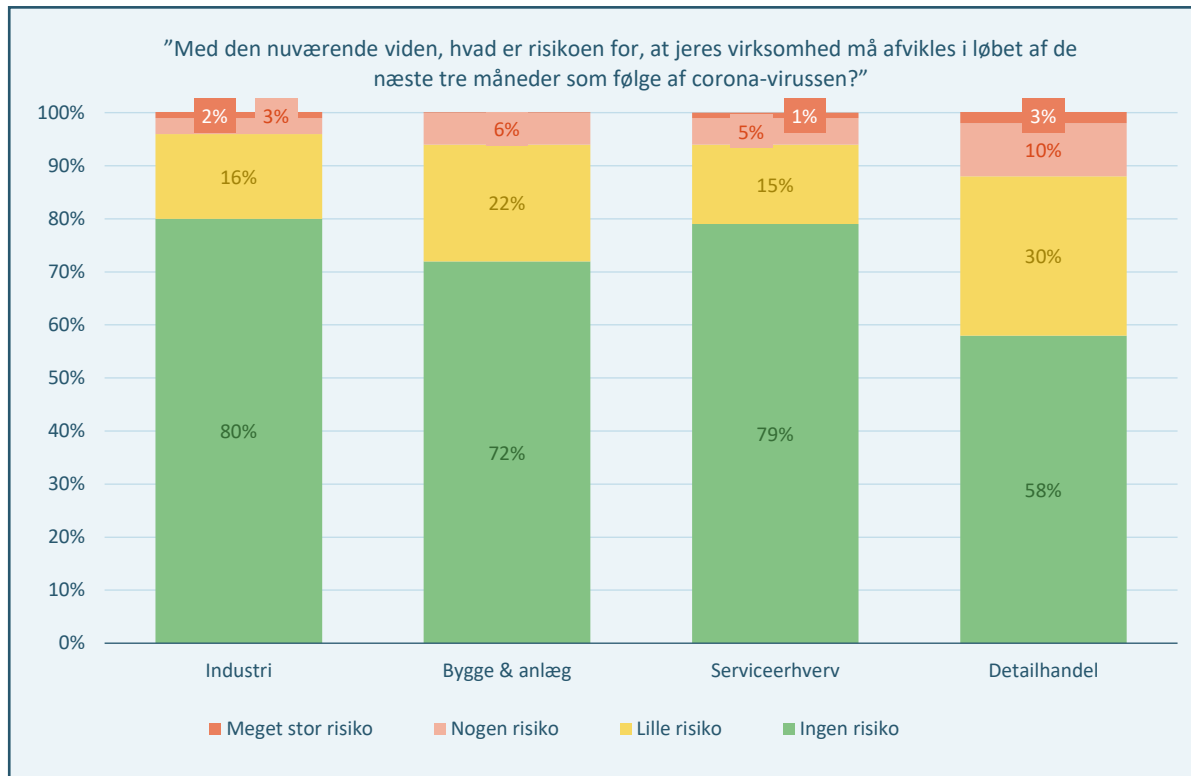

Figuren viser bl.a., at:

- Der er stor variation i, hvordan krisen rammer – både på tværs af sektorer og inden for de enkelte sektorer.
- Dele af detailhandlen og serviceerhverv er hårdere ramt end industri og bygge & anlæg.
- Der er især stor variation inden for detailhandel, hvor en tredjedel af virksomhederne har oplevet en øget omsætning, mens mere end halvdelen har oplevet et fald i omsætningen. Heraf har 17 pct. oplevet et fald i omsætningen på mellem 75-100 pct.
- Knap to tredjedele inden for serviceerhverv har oplevet et fald i omsætningen, mens en tredjedel har en uændret omsætning.
- Inden for industrien har omkring hver femte virksomhed oplevet omsætningsnedgang på mere end 25 procent.

Risiko for afvikling af virksomheden på landsplan (marts-april)

Overordnet set en lille risiko for konkurser på tværs af brancherne

Figuren viser, at:

- Størstedelen af virksomhederne på tværs af brancher vurderer, at der ingen risiko er for at de må afvikle virksomheden på kort sigt.
- Detailbranchen er mest udfordret, hvor 13 pct. af virksomhederne vurderer, at der er nogen eller meget stor risiko for at måtte afvikle virksomheden på kort sigt.
- Inden for de øvrige sektorer er det i omegnen af 5-6 procent af virksomhederne, der oplever nogen eller meget stor risiko for at måtte afvikle virksomheden.

Erhvervslivet i Gladsaxe Kommune er sluppet nådigt gennem krisen, men specielt detailhandel, operationel service og iværksættere blev ramt hårdt

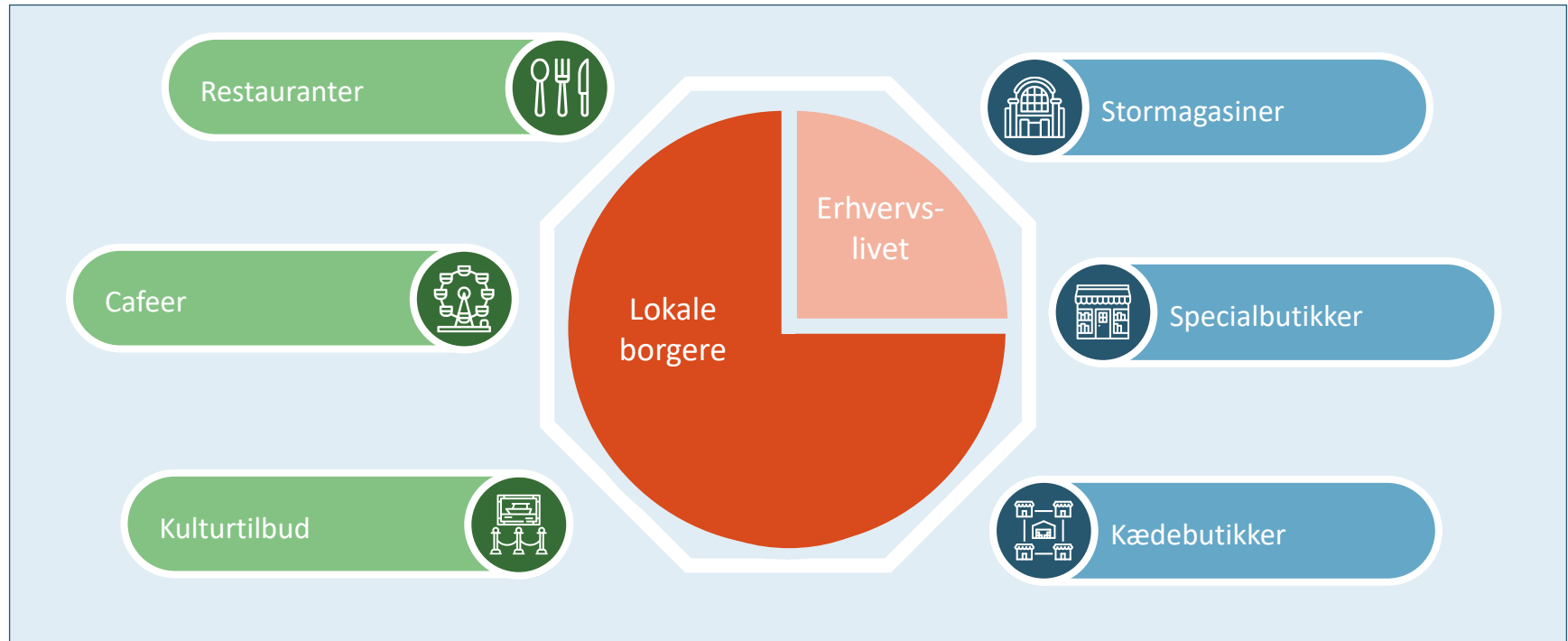
- ✓ De største erhvervsområder i Gladsaxe Kommune er hidtil sluppet nådigt gennem krisen. Bl.a. medicinalindustri og bygge & anlæg har kun været påvirket i begrænset omfang. En del virksomheder frygter dog for en evt. anden bølge i efteråret.
- ✓ Detailhandel, operationel service og oplevelseserhverv blev ramt hårdt. Det samme gælder iværksættere inden for vidensservice og mindre udviklingsvirksomheder inden for industrien. Disse virksomheder kæmper fortsat for at genvinde omsætning.
- ✓ Mange virksomheder ser forretningspotentialer i øget fokus på bæredygtighed og mere udbredt digitalisering.
- ✓ Gladsaxe Kommune har et godt afsæt for både at bistå erhverv, som er hårdt ramt her og nu, og de virksomheder, som i et lidt længere perspektiv ser vækstmuligheder i digitalisering og øget fokus på bæredygtighed.

2. Corona-krisens betydning for detailhandel og private serviceerhverv i Gladsaxe Kommune

Detailhandel og oplevelseserhverv – et integreret erhvervsområde, der i Gladsaxe Kommune primært servicerer lokale borgere og virksomheders behov

Corona-krisens hidtidige betydning for detailhandel, service og oplevelseserhverv

Mange virksomheder hårdt ramt af nedlukningen - dog ikke dagligvarer og internethandel

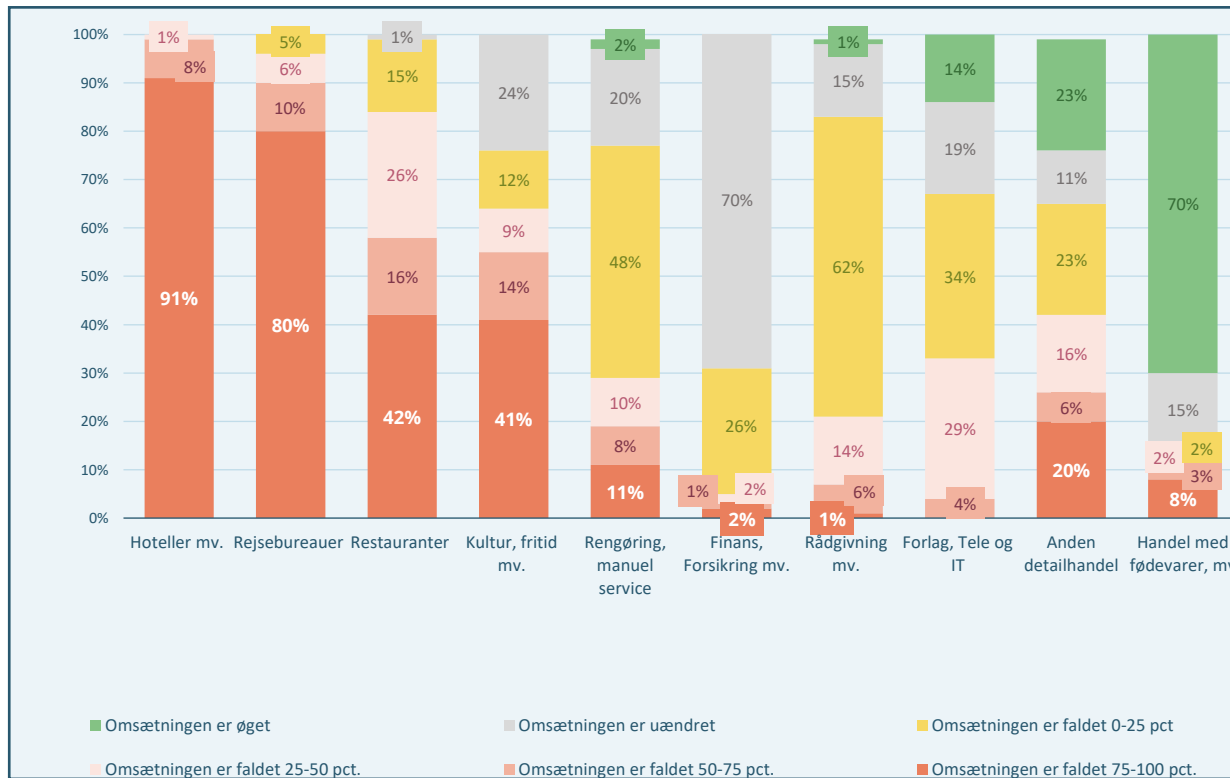

- Nogle butikker har været tvunget til at holde lukket (storcentre, restauranter, biografer, mv.)
- Andre oplevede, at kunderne udeblev på grund af utryghed, ændrede indkøbsvaner og udskudt forbrug.
- Virksomheder, som også tilbyder online salg, formåede at fastholde en (mindre) del af deres omsætning. Det tilsvarende gjorde sig gældende for restauranter med take away.
- I mange handelsmiljøer indgår detailhandel og oplevelseserhverv i en symbiose, hvor oplevelser og shopping går hånd i hånd. Det samspil havde trange kår under restriktionerne i krisens første fase.
- Mange private serviceerhverv, som leverer services til erhvervskunder i form af rengøring, kantinedrift, events, mv. oplevede, at markedet skrumpede væsentligt under krisen.
- Udbredt brug af hjælpepakker i sektoren.
- En del virksomheder valgte tidligt at afskedige medarbejdere, fordi de forventede længerevarende omsætningsnedgang – bl.a. servicevirksomheder inden for events.

Kilde: Virksomhedsinterviews

Private serviceerhverv og detailhandel på landsplan (marts-april)

Oplevelseserhverv og specialbutikker er særligt hårdt ramt på omsætningen

Figuren viser, at:

- Der er stor forskel på, hvordan krisen har ramt de forskellige sektorer.
- Turisme og oplevelseserhverv blev hårdest ramt af corona-krisen. Over 90 pct. af hotellerne har oplevet et fald i omsætningen på mellem 75-100 pct.
- Restauranter samt virksomheder inden for kultur, sport og fritid har været hårdt ramt. De fleste virksomheder oplevede omsætningsfald på mellem 50-100 pct.
- Dele af området "anden detailhandel", der bl.a. dækker specialbutikker med tøj, smykker, isenkram, bøger mv., har også været ramt hårdt.
- Virksomheder inden for handel med fødevarer, drikke- og tobaksvarer har derimod oplevet fremgang. 70 pct. af virksomhederne har oplevet en øget omsætning bl.a. som følge af, at flere måltider spises hjemme under nedlukningen, samt flere online indkøb af dagligvarer under nedlukningen.

Corona-krisens fremtidige betydning for detailhandel, service og oplevelseserhverv

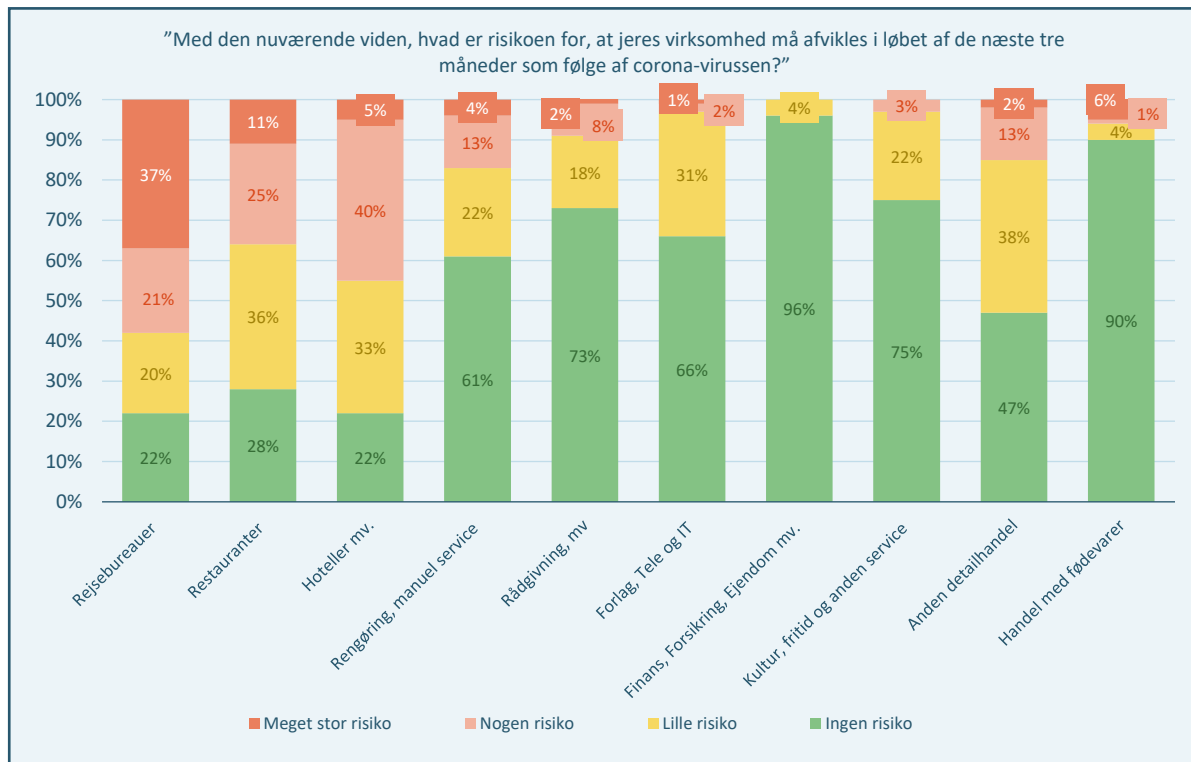
- Brug for at tilpasse sig nye kundebehov

- Forventning om en gradvis tilbagevenden af kunder, men flere vil fremover handle mere online.
- Ængstelse for, at en evt. anden bølge af Covid-19 rammer sidst på året og ødelægger julehandlen.
- Forbud mod større forsamlings vil påvirke væsentlige dele af sektoren og betyde lavere efterspørgsel – formentlig resten af året.
- Stort behov for at bygge tættere kunderelationer gennem sociale medier, lokale fællesskaber, mv.
- Færre firmaarrangementer, aflyste selskaber, events og begrænset repræsentation mv. vil tilsammen lægge et tungt pres på alle dele af oplevelseserhvervet og dele af detailbranchen (bl.a. specialbutikker med tøj, mv.).
- Kundernes tryghed bliver et centralt fokusområde for at sikre, at alle sundhedsfaglige retningslinjer bliver overholdt.
- Betydeligt behov for at udvikle services og produkter, der matcher ændrede kundepræferencer og lever op til sundhedsfaglige retningslinjer.
- På længere sigt handler det bl.a. om, at flere virksomheder udvikler digitale salgskanaler, nye kundeoplevelser, nye koncepter, der kombinerer den fysiske butik med onlinesalg, samt ydelser målrettet nye trends og kundebehov.

Detailhandel og private serviceerhverv på landsplan (marts-april)

Turismesektoren og specialbutikker er områder med risiko for mange konkurser

Figuren viser, at:

- Virksomheder inden for turisme og oplevelseserhverv oplevede størst risiko for at måtte afvikle virksomheden som følge af krisen.
- Omkring to tredjedele af rejsebureauerne vurderer, at der er meget stor risiko for, at de må afvikle virksomheden. Kun en femtedel af virksomhederne vurderer, at der ingen risiko er for, at de må afvikle virksomheden.
- En stor del af hotellerne er også i fare for at måtte afvikle deres virksomhed. Her vurderer 40 pct., at der er nogen risiko for, at de må afvikle virksomheden.
- Virksomheder inden for detailhandlen samt kultur, sport og fritid vurderer omvendt ikke, at der er stor risiko for afvikling af virksomheden som konsekvens af corona-krisen.
- 90 pct. af virksomheder inden for handel med fødevarer, drikke- og tobaksvarer vurderer, at der ingen risiko er for afvikling.

De største udfordringer for detailhandel, service og oplevelseserhverv

Øget omsætning på kort sigt, mens innovationsniveauet skal løftes på lidt længere sigt

Kort sigt

- For de fleste detailhandlere er den vigtigste kortsigtede udfordring at finde veje til øget omsætning her og nu.
- Der er brug for at bygge tættere relationer til lokale kunder – både borgere og virksomheder i lokalområdet.
- Der er brug for fælles events og markedsføring, der får kunderne tilbage til byen.
- Der er brug for at tilpasse butiksinretning og services med henblik på at sikre mersalg og den gode kundeoplevelse.
- For nogle virksomheder er det også relevant at inddrage yderligere areal til fx udeservering med henblik på at sikre øget omsætning på kort sigt.

Lidt længere sigt

- En skærpet konkurrence fra bl.a. onlinesalg skaber et pres for bl.a.:
  - Nye butikskoncepter.
  - Professionalisering af websalg og digital markedsføring.
  - Samlede oplevelseskoncepter, der går på tværs af brancheområder.
- Stigende behov for at samarbejde om fælles events og profilering af handeleggaderne.
- Udvikling af nye services til lokale borgere og medarbejdere i kommunens store virksomheder, som matcher nye markedstrends i form af fx udbredt hjemmearbejde, flere udendørsmøder, øget nethandel, etc.

Indsatsområder for detailhandel og oplevelseserhverv i Gladsaxe Kommune

Hvad lægger aktørerne vægt på i de **kommende måneder** og **på længere sigt**?

1

Regler, rammer og tilgængelighed til byen

2

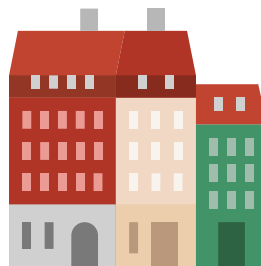
Markedsføring af kommunens handels- og oplevelsesmiljøer

3

Innovation og nye værdikædesamarbejder

4

Strategisk by- og butiksudvikling

5

Uddannelse og efteruddannelse

Idéer til lokale tiltag til støtte af detail- og oplevelseserhverv (på kort sigt)

1 Regler, rammer og tilgængelighed til byen

Det skal være nemt for kunderne at komme til handeleggaderne, og der skal være fleksible rammer for, at de handlende kan reducere omsætningstabet under krisen. Blandt virksomhederne peges på følgende tiltag:

- Effektiv sagsbehandling ift. ansøgning om udbygning, ibrugtagen af nye lokaler samt let adgang til at inddrage ekstra udearealer til borde/servering i cafeer og restauranter, mv.
- Mere lempelige vilkår for skiltning og bedre mulighed for at indrette byrum og etablere lokale mødesteder, der matcher borgernes adfærd og behov under corona-restriktioner.
- Nedsættelse af afgifter for udeservering samt udskydelse af frister for betaling af afgifter til kommunen (cafeer og restauranter).
- Længere åbningstider i sommerperioden i detailhandelen og fleksibilitet i forhold til afholdelse af arrangementer, livemusik, mv.
- Sikring af tryk, offentlig transport bl.a. via dialog med trafikelskaber, øget information og oplysning.

Det kan overvejes at etablere en særlig task force i samarbejde mellem Gladsaxes erhvervsafdeling og tekniske forvaltning, der har ansvar for at sikre en effektiv og fleksibel service på de nævnte områder.

2 Markedsføring af kommunen som oplevelses- og handelscentrum

Der er brug for en styrket markedsføring af kommunens handelsmiljøer over for en bred vifte af målgrupper for at løfte omsætningen. Virksomhederne peges på følgende tiltag på kort sigt:

- Fastholde og styrke støt-din-by kampagner, flere lokale events og styrket lokal markedsføring via sociale medier mhp. at styrke lokale borgeres brug af lokale butikker, restauranter og oplevelser.
- Kampagner, der motiverer kommunens erhvervsliv og offentlige myndigheder til at købe lokalt og bruge lokale restauranter mv. til repræsentation, medarbejderevents, mødeaktivitet, mv.
- Styrket indsats for at markedsføre kommunens samlede handels- og oplevelsestilbud mhp. at tiltrække kunder fra oplandet.

I mange kommuner er der allerede taget initiativer på et eller flere af de nævnte områder.

I mange tilfælde kan indsatsen styrkes ved at etablere tættere samarbejde mellem den lokale handelsforening, erhvervsforening, kommunen og evt. lokale ildsjæle blandt borgere og virksomheder om en styrket og mere sammenhængende markedsføring.

Idéer til lokale tiltag til støtte af detail- og oplevelseserhverv (på længere sigt)

3

Innovation og nye værdikædesamarbejder I

Inden for detailhandel betyder øget e-handel, at kravene til indretning og serviceniveau i de fysiske butikker stiger. Der er behov for at udvikle nye services, oplevelser og forretningskoncepter, hvis lokale borgere og virksomheder fortsat skal trækkes til butikkerne i Gladsaxes handelsgader. Det gælder bl.a. udvikling og markedsføring af fælles koncepter på tværs af aktører som fx detailbutikker, cafeer og andre af byens aktører.

Der peges i interviewene bl.a. på, at følgende tiltag kan skabe øget aktivitet og styrke omsætningen i detailhandel og oplevelseserhvervene:

- Konkret praktisk vejledning om butiksindretning og muligheder for mersalg.
- Adgang til sparring og netværk om innovation og forretningsudvikling og inspiration om koncepter, der kombinerer nethandel og den fysiske butik.
- Fremme af nye partnerskaber og forretningskoncepter på tværs i branchen.
- Adgang til inspirationscases fra virksomheder, der har udviklet virkningsfulde forretningskoncepter, partnerskaber og forretningsmodeller.

Hidtil har der været en svag kobling mellem erhvervsfremmesystemet og detailhandlen. Der er potentiale for at udvikle stærkere tilbud til sektoren fx i et samspil mellem Gladsaxe Kommunes erhvervsafdeling og Erhvervscenter Hovedstaden, der har opbygget en enhed med fokus på detailhandel. De løbende møder i regi af BIDdanmark kan evt. være udgangspunkt for udvikling af samarbejdet om forretnings- og konceptudvikling i bredere partnerskaber mellem virksomheder i detail- og oplevelseserhverv.

4

Innovation og nye værdikædesamarbejder II

I en række af de manuelle serviceerhverv som fx rengøring, kantinedrift, vaskerier, mv. oplever virksomhederne, at COVID-19 stiller øgede krav til deres services, herunder krav om nye, højere hygiejnestandarder, sikkerhed for at smittekæder brydes og smittespredning undgås.

Der peges i interviewene både på et behov for at udvikle og dele ny viden om effektiv hygiejne og for at udvikle nye services, der lever op til nye høje hygiejnestandarder.

Der kan bl.a. være perspektiver i at:

- etablere netværk med fokus på erfaringsudveksling og vidensdeling omkring hygiejnestandarder, og hvordan de mest effektivt kan opretholdes.
- etablere innovationspartnerskaber og nye værdikædesamarbejder mellem virksomheder inden for de manuelle servicefag og virksomheder, der arbejder med ny teknologi. Det kan bl.a. handle om at udvikle nye metoder til emballering, nye rengøringsmidler, nye devices, der sikrer effektiv hygiejnekontrol og metoder til at sikre, at services lever op til skærpede standarder, etc.

Idéer til lokale tiltag til støtte af detailhandel/oplevelseserhverv (på lang sigt)

5

Strategisk by- og butiksudvikling

Handelsmiljøernes æstetik samt udbuddet af butikker og oplevelser er helt afgørende for at tiltrække lokale borgere og medarbejdere fra lokale virksomheder til handelsgadernes tilbud.

Det er endnu for tidligt at afgøre, hvordan corona-krisen vil sætte varige spor i måden, borgere og virksomheder fremover vil bruge byens rum på.

Flere interviewpersoner peger dog på, at corona-relaterede trends som flere udendørs møder, øget brug af hjemmearbejde og nye services omkring online-indkøb kan åbne muligheder for de erhvervsdrivende i Gladsaxes handelsgader. Men udviklingen stiller også nye krav til fremtidens byrum og det samlede servicetilbud.

Der kan indledes et samarbejde mellem fx Gladsaxe Kommune, butiksejere og udlejere om at udvikle og tilpasse byrum, oplevelser og funktioner, der kan løfte det samlede servicetilbud og oplevelsesprodukt i handelsgaderne. Arbejdet kan evt. initieres via de løbende møder for detailhandlen i regi af BIDdanmark.

6

Uddannelse og efteruddannelse

Der er behov for at tilpasse uddannelses- og efteruddannelsestilbud, så de matcher trends, der får stigende betydning under og efter corona-krisen - bl.a. øget digitalisering, accelereret nethandel, nye butiks- og servicekoncepter i detailhandlen og oplevelseserhvervene.

Gladsaxe Kommune kan etablere partnerskaber med andre interesserede kommuner og relevante udbydere af erhvervsuddannelser og efteruddannelse med henblik på at være drivkraft i udviklingen af fremtidens uddannelsestilbud, der understøtter fornyelse af sektoren og sikrer et nødvendigt kompetenceløft blandt ledere og medarbejdere.

I forhold til efter- og videreuddannelse peger flere aktører på relevansen af at indgå aftaler med erhvervet om kombinerede forløb, hvor medarbejderne veksler mellem job og betalt uddannelse, mens krisen står på.

Konkret peges der på behov for:

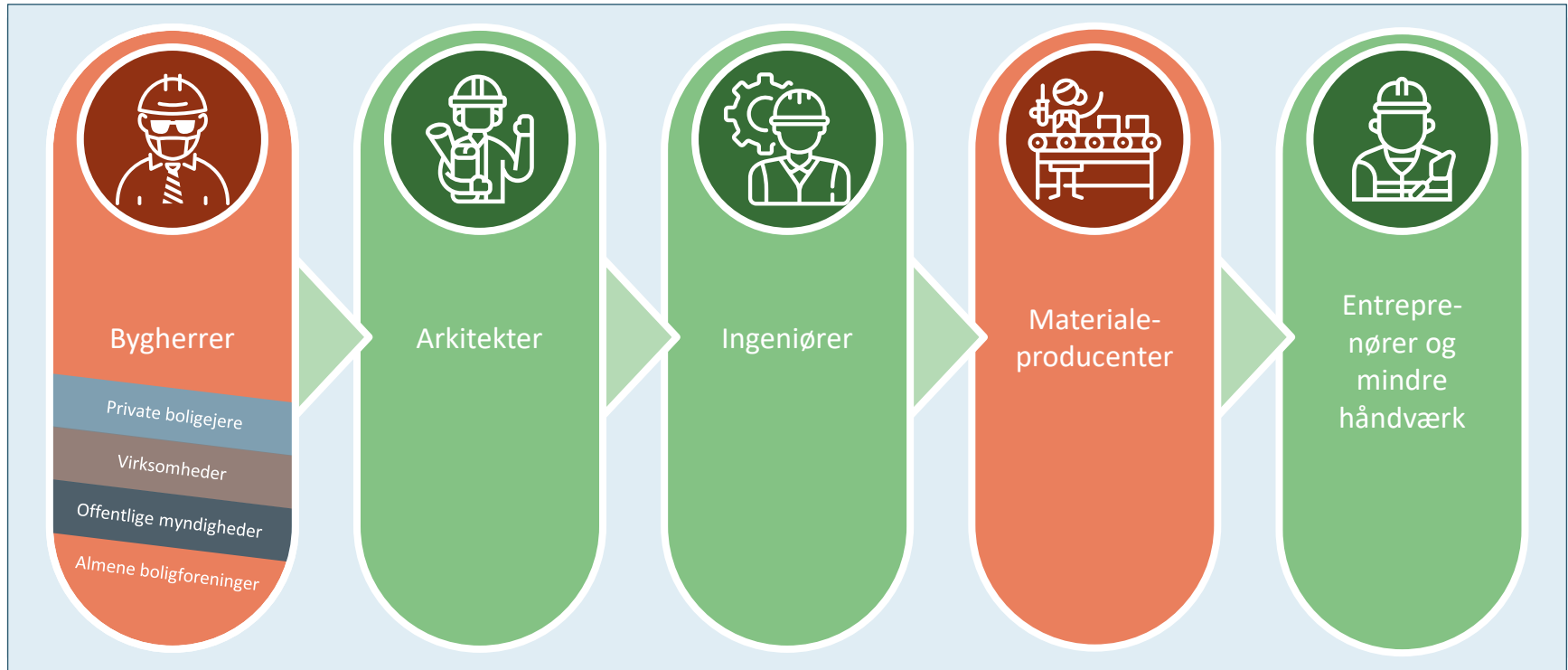
- uddannelse inden for digitalisering, e-handel, hygiejne og service i detailhandelen og i virksomheder inden for operationel service.
- særlige forløb for ledere og virksomhedsejere, der fokuserer på udvikling og test af nye forretningsmodeller inden for detail og oplevelser.

3. Corona-krisens betydning for bygge & anlæg i Gladsaxe Kommune

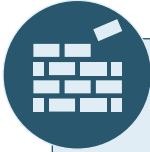
Overblik over bygge- og anlægserhvervet i Gladsaxe – en lang værdikæde med forskellige typer af slutkunder

Note: Analysen af bygge- og anlægserhvervet har primært fokus på rådgivningsvirksomheder og de udførende (entreprenører og mindre håndsværksvirksomheder).

Corona-krisens hidtidige betydning for bygge & anlæg

Kortvarig nedgang i aktiviteten – særligt opgaver i private hjem blev ramt

- Større byggepladser har været åbne gennem krisen, og arbejdet har kunnet gennemføres effektivt.
- Renoveringsopgaver og vedligeholdelse i offentlige bygninger, erhvervsjendomme, mv. er i stort omfang gennemført som planlagt.
- Lidt større udfordringer i forhold til arbejde, der skal udføres i private hjem - specielt i begyndelsen af krisen.
- Dog eksempler på, at udenlandsk arbejdskraft har haft vanskeligt ved at komme frem på grund af karantæne og manglende muligheder for transport.
- Enkelte udfordringer med leverancer (bl.a. fra Italien og Spanien).
- Enkelte virksomheder har i et begrænset omfang benyttet hjælpepakker med lønkomensation - særligt virksomheder med opgaver i private hjem og primært i den tidlige fase af nedlukningen.
- De større virksomheder med egen udviklingsafdeling har sat øget fokus på projektudviklingsaktiviteter rettet mod offentlige kunder, pensionskasser og inden for den almene sektor.

Udviklingen i omsætning for bygge & anlæg på landsplan (marts-april)

Bygge & anlægsvirksomheder er ikke hårdt ramt i første måned efter nedlukningen

Figuren viser, at:

- Det er kun få virksomheder inden for bygge & anlæg, som indtil videre er blevet hårdt ramt af corona-krisen.
- En stor del af virksomhederne har enten oplevet en uændret omsætning eller et fald på mellem 0-25 pct.
- Maler- og glarmestervirksomheder er hårdest ramt, hvor 12 pct. af virksomhederne har oplevet et fald i omsætning på 50 pct. eller derover i de første måneder efter corona-krisen.
- Især håndværksvirksomheder med mange kunder inden for Horesta-segmentet blev udfordret.
- Murere er kun i begrænset omfang blevet ramt af corona-krisen. Lidt over halvdelen af virksomhederne har haft en uændret omsætning. Der er dog også enkelte murere (7 pct.), som har oplevet en nedgang i omsætningen på 50 pct. eller derover.

Corona-krisens fremtidige betydning for bygge & anlæg

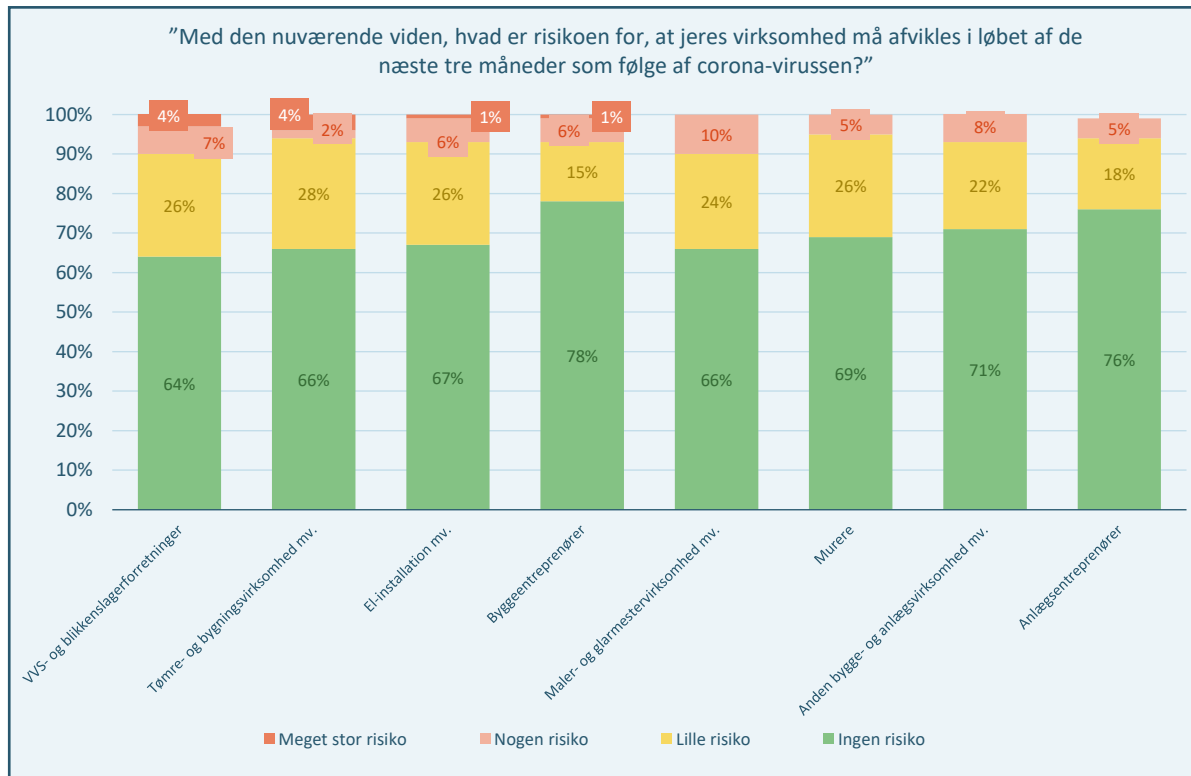
Offentlige investeringer forventes at sikre et fortsat højt aktivitetsniveau

- Forventning om nedgang i private investeringer inden for bygge & anlæg – især investeringer i bl.a. lufthavne, storcentre, hoteller, etc. samt generel nedgang i efterspørgslen fra privatkunder.
- Forventes opvejet af øgede offentlige investeringer i bl.a. infrastruktur og investeringer i den almene sektor, mv.
- Pensionskasser vil også fortsat investere – har stort fremadrettet investeringsbehov.
- Der vil ske et skift i fokus hos projektudviklingsafdelinger og rådgivervirksomhederne fra private mod offentlige investeringer i byggeriet, men aktivitetsniveau forventes fastholdt.
- Det kan blive en udfordring at skaffe udenlandsk arbejdskraft pga. sygdom og karantæne.
- Mangel på udenlandsk arbejdskraft og manglende leverancer kan give udfordringer for produktiviteten i byggeriet.

Risiko for afvikling af virksomheder på landsplan for bygge & anlæg (marts-april)

Meget få bygge & anlægsvirksomheder er i risiko for afvikling

Figuren viser, at:

- Overordnet set er der på tværs af bygge & anlægssektoren på nuværende tidspunkt en meget lille risiko for, at virksomheder må afvikles som konsekvens af corona-krisen.
- VVS- og blikkenslagerforretninger er hårdest ramt, hvor 11 pct. vurderer, at der er en stor eller meget stor risiko for, at virksomheden må afvikles. Knap to tredjedele af virksomhederne vurderer dog ikke, at der er nogen risiko for afvikling.
- Et lignende billede tegner sig for virksomheder inden for andre brancher i bygge & anlægssektoren. Der er generelt meget få virksomheder, der vurderer, at de må afvikle virksomheden som konsekvens af corona-krisen.

De største udfordringer for bygge & anlæg

En del forskelligartede udfordringer både på kort og længere sigt

Kort sigt

- Meget vigtigt at time øgede offentlige anlægs-investeringer og fremrykning af renoveringsprojekter med 1) udviklingen på det private marked samt 2) udviklingen i adgang til udenlandsk arbejdskraft. Vigtigt at undgå:
  - Overophedning i dele af værdikæden.
  - Stort aktivitetspres hos virksomheder, som er på offentlige rammeaftaler.
  - Store udsving i den samlede aktivitet og efterspørgsel over de kommende 2-3 år.
- Vigtigt at sikre balance mellem simple renoveringsopgaver og mere komplekse investeringer, der kræver rådgivning og sikrer aktivitet til de udførende led på længere sigt.

- En del mindre håndværksvirksomheder har ikke erfaring med at levere til offentlige kunder og er flamlende over for, hvordan man kommer i betragtning til offentlige opgaver.

Lidt længere sigt

- Vigtigt for både klimaet og den igangværende omstilling i branchen at fastholde trend i retning af fokus på energieffektiv renovering og bæredygtigt byggeri i kommunerne samt genanvendelse af materialer, mv. Der er fortsat behov for at udvikle effektiv indkøbspraksis til fremme af bæredygtighed i byggeriet.
- Corona-krisen har accelereret den digitale omstilling i branchen. Det udfordrer især entreprenører og håndværksvirksomheder, der mangler digitale kompetencer.

Indsatsområder for bygge & anlæg i Gladsaxe Kommune

Hvad lægger aktørerne vægt på de **kommende måneder** og **på længere sigt**?

1

Balancere offentlige investeringer med erhvervet

2

Offentlige indkøb af bæredygtige løsninger

3

Mere åben udbuds- og indkøbspolitik

4

Netværk og nye værdikæder

Idéer til lokale tiltag til støtte af bygge & anlægsområdet

1 Prioritering af kommunal byggesagsbehandling

Branchen bifalder generelt, at Gladsaxe Kommune har fremrykket investeringer og forkortet sagsbehandlingstiderne for byggesager, men understreger samtidig, at det er afgørende, at hurtig sagsbehandling fortsat prioriteres højt for at sikre tilstrækkelig aktivitet i erhvervet.

2 Balancere offentlige investeringsprojekter med udviklingen i branchen

Fremrykning af offentlige investeringer i byggeriet og renoveringsopgaver i den almene sektor skal bidrage til at fastholde et højt aktivitetsniveau i byggeriet den kommende tid. Flere virksomheder peger på, at det er vigtigt at undgå, at de offentlige investeringer fører til overophedning – særligt i håndværksfagene, som i forvejen kører i et højt gear og kun i begrænset omfang er ramt af krisen. Konkret peger virksomheder inden for byggeriet på følgende tiltag lokalt:

- Kommuner og boligforeninger bør sikre, at de samlede investeringer har en hensigtsmæssig balance mellem arbejde, der kan udføres umiddelbart (fx malerarbejde på en skole) og mere komplekse projekter, der forudsætter projektering og specialiseret rådgivning og først bidrager til beskæftigelse i håndværksfagene på lidt længere sigt (fx infrastruktur eller energirenovering af et boligområde).
- Balanceringen bør bl.a. ske med afsæt i en tæt dialog med erhvervet og et opdateret vidgrundlag om aktivitetsniveau og flaskehalse på det lokale arbejdsmarked og i forskellige led i byggeriets værdikæde.

3 Mere åben udbuds- og indkøbspolitik

En del mindre håndværksvirksomheder oplever, at offentlige udbud og indkøbsprocesser kan være vanskelige at navigere i, og der peges bl.a. på følgende indsatser:

- Styrket fokus på at gøre udbud og rammeaftaler mindre mhp. at sikre, at så mange virksomheder som muligt er kvalificerede til at afgive tilbud. Det kan bl.a. indebære, at kommunen påtager sig rollen som projektleder på større opgaver og udbyder projekter i mindre delopgaver.
- At der gives tilbud om sparring og vejledning til mindre virksomheder, som ikke har erfaring med salg til offentlige kunder vedrørende processer og krav til offentlige udbud.
- Styrket dialog med SMV'er i branchen mhp. at få input til, hvordan man optimerer udbudsprocessen i forhold til at gøre den attraktiv for flere virksomheder og ruste SMV'er til at byde på offentlige opgaver.

Indsatsen kan evt. organiseres i et samspil mellem indkøbsansvarlige i kommunen og erhvervsafdelingen i Gladsaxe Kommune og tage afsæt i konkrete opgaver, der planlægges udbudt i kommunen.

Idéer til lokale tiltag til støtte af bygge og anlægsområdet

4

Offentlige indkøb af bæredygtige løsninger

Danmark har på en række grønne områder en global førerposition. Offentlige myndigheder bør gå forrest og investere i nye, bæredygtige løsninger, der både er til gavn for klimaet og stimulerer innovationskraften i de danske virksomheder.

En del virksomheder oplever imidlertid, at offentlige indkøbsprocesser ofte ikke tillægger bæredygtighed tilstrækkelig værdi, men primært er en konkurrence på anskaffelsespris.

Gladsaxe har en bæredygtig indkøbspolitik med ambitiøse mål for både økonomisk, miljømæssig og social bæredygtighed. Det er vigtigt at eliminere barrieren for grønne og bæredygtige indkøb i kommunerne.

Konkret kan der peges på, at Gladsaxe Kommune i partnerskaber med andre kommuner m.fl. kan gå forrest ved at udvikle og anvende værktøjer til at foretage helhedsvurdering af grønne indkøb, bl.a. i forhold til totaløkonomi og bidrag til at realisere kommunens mål om CO2-reduktion.

5

Innovative udbudsformer og nye værdikæder

En del bygge & anlægsvirksomheder ser potentiale for styrket forretningsudvikling i forestående, offentlige investeringer i intelligent forsyning, grønne energiformer og bæredygtige løsninger generelt. Ambitionen bør være, at en del af de offentlige investeringer også fører til nye løsninger og skaber grundlag for øget eksport. Det peges på, at Gladsaxe sammen med andre kommuner, forsyningsselskaber, mv. kan gå forrest med initiativer som fx:

- Øget brug af nye udbudsformer som innovations-partnerskaber – evt. mellem flere kommuner.
- Gladsaxe Kommune kan gå sammen med andre kommuner om at udbyde problemstillinger (fx inden for energieffektiviseringer), som virksomhederne skal udvikle løsninger på evt. i samarbejde med kommunale institutioner og universiteter. Projekterne kan fx medfinansieres af fonde eller EUDP.
- Sikre gode muligheder for, at virksomheder kan benytte Gladsaxe Kommune og offentlige institutioner generelt som reference og showcase i forbindelse med internationalt salg.

3. Corona-krisens betydning for industrien i Gladsaxe Kommune

Corona-krisens hidtidige betydning for industrien

Produktionen er i store træk opretholdt, men markant øget usikkerhed og en del udviklingstiltag er sat på standby

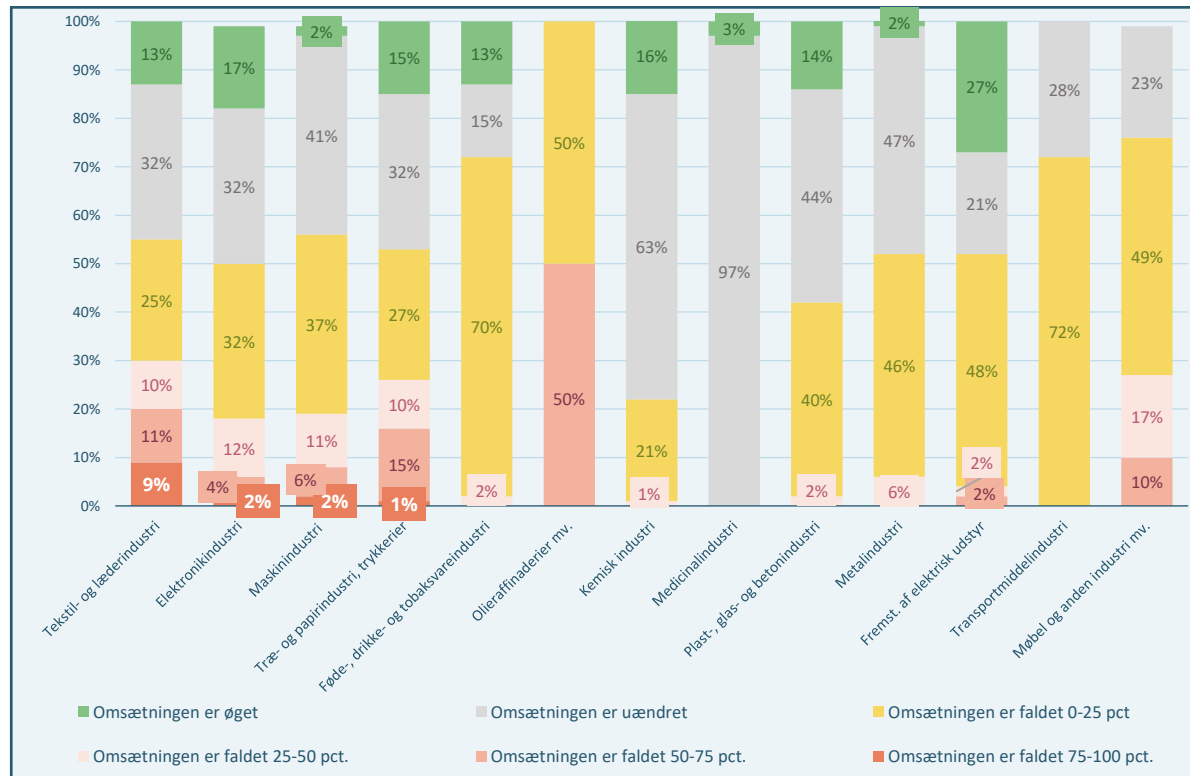

- Produktionen har i vid udstrækning kunnet opretholdes - medicinalindustrien har stort set ikke været berørt.
- Stort fokus på at sikre lagerbeholdning og tæt dialog med leverandører, men hidtil har der kun været mindre svigt i forsyningskæderne.
- Skiftehold i produktionen for at leve op til sundhedsfaglige retningslinjer.
- Stigende usikkerhed betyder nedskæringer på udviklingsaktiviteter over en bred kam.
- Stort fokus på at sikre likviditet bl.a. ved at kræve længere betalingsfrister ved underleverandører.
- En del underleverandører, som arbejder med udvikling og innovation af nye løsninger, har oplevet fald i omsætningen og har foretaget kapacitetstilpasninger ud fra en forventning om lavere efterspørgsel resten af året.

Udviklingen i omsætning for industrien på landsplan (marts-april)

Stor forskel på corona-krisens betydning på tværs af industrien

Figuren viser, at:

- Der er meget stor variation mellem brancherne inden for industrien ift. hvordan de har været ramt af corona-krisen.
- Medicinalindustrien og den kemiske industri har været mere eller mindre upåvirket af corona-krisen.
- Kun meget få virksomheder inden for industrien er indtil videre blevet hårdt ramt.
- Tøj, mode og elektronik er de dele af industrien, der er hårdest ramt. Fx har 9 pct. af virksomheder inden for tekstil- og læderindustrien oplevet et fald i omsætning på mellem 75-100 pct. Samtidig er der dog 13 pct., som har oplevet en fremgang i omsætningen.

Corona-krisens fremtidige betydning for industrien

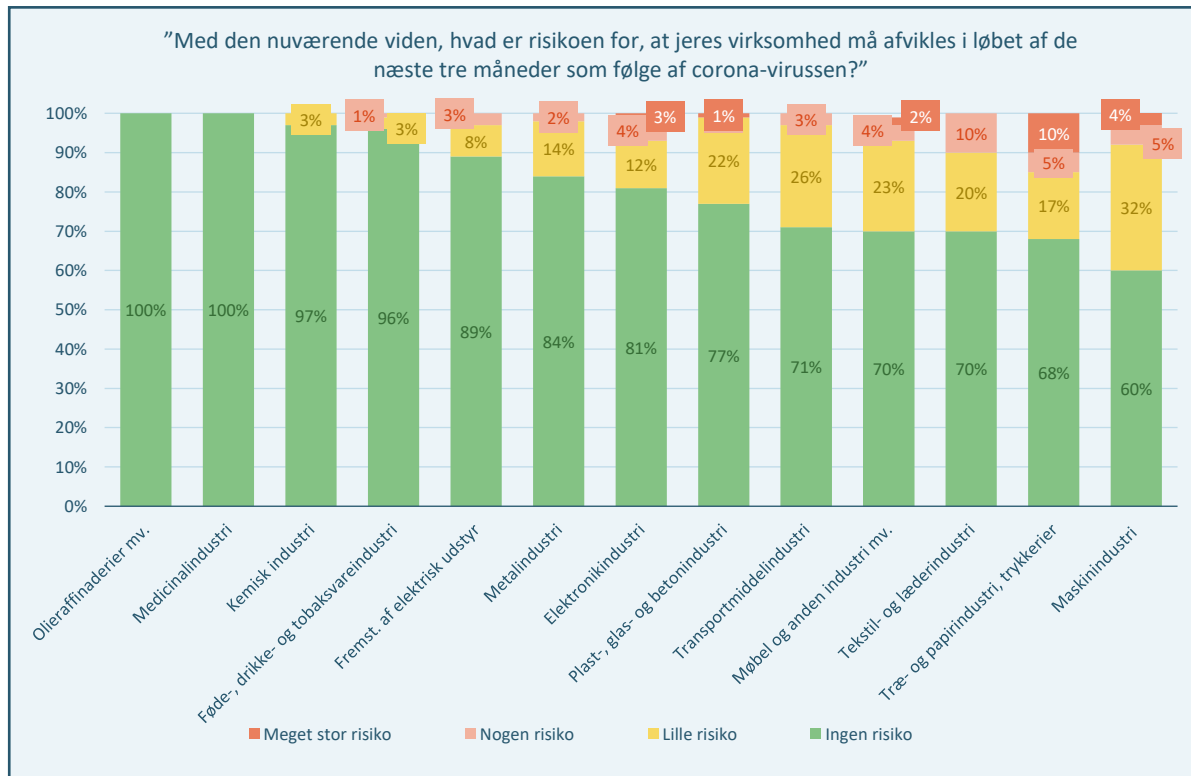
Øget fokus på robuste forsyningskæder og styrket digitalt salg

- Markant øget usikkerhed om den fremtidige, økonomiske udvikling og efterspørgsel blandt virksomhederne.
- Afmatning og udskydelse af fremtidige projekter forventes at sætte sig i efterspørgslen og inflow af ordrer i B2B-virksomhederne. Der er en klar forventning om forsinkede effekter på aktivitetsniveauet og omsætningen i anden halvdel af 2020.
- Særligt er der usikkerhed ift. udviklingen i det private bolig- og erhvervsbyggeri. Det kan påvirke producenter af byggematerialer, mv. samt underleverandører længere nede i forsyningskæden i efteråret og ind i 2021.
- Underleverandører, som arbejder med udvikling og innovation af nye løsninger, har oplevet fald i omsætningen og forventer ligeledes lavere efterspørgsel resten af året.
- Stigende fokus på at sikre effektive forsyningskæder (flere leverandører af kritiske komponenter).
- En del virksomheder har fokus på at udvikle nye forretningsområder, som kan gøre virksomheden mere robust over for fremtidige kriser og større udsving i en enkelt sektor.

Risiko for afvikling af virksomheder på landsplan for industrien(marts-april)

Kun risiko for afvikling inden for visse brancher i industrien

Figuren viser, at:

- Overordnet set er der på tværs af brancherne i industrien på nuværende tidspunkt kun en meget lille risiko for, at virksomheder må afvikles som konsekvens af corona-krisen.
- Maskinindustrien er hårdest ramt, hvor omkring en tredjedel vurderer, at der er en lille risiko for, at virksomheden må afvikles. Over halvdelen af virksomhederne vurderer dog ikke, at der er nogen risiko for afvikling.
- Et lignende billede tegner sig for virksomheder inden for træ- og papirindustrien, hvor 10 pct. vurderer, at der er en stor risiko for, at virksomheden må afvikles inden for de næste tre måneder.
- Alle virksomheder inden for olieraffinaderi og medicinalindustrien vurderer, at der ingen risiko er for at virksomheden må afvikles.

De største udfordringer for industrien

Industrivirksomhedernes udfordringer varierer på tværs af markeder og virksomheds-segmenter

Start ups og udviklingsvirksomheder

- Start ups og mindre virksomheder, der arbejder med udvikling og innovation i industrien, presses af, at udviklingstiltag i de etablerede virksomheder sættes på hold.
- Adgang til kapital er også en udfordring for mange startups.
- Unge virksomheder har brug for at udvikle nye løsninger i samspil med potentielle kunder. En del startups oplever, at det er blevet vanskeligere at finde samarbejdspartnere, der vil samarbejde om udvikling og modning af nye produkter og løsninger.

Etablerede virksomheder

- På kort sigt har opretholdelse af en effektiv produktion - også under en evt. anden bølge - højeste prioritet. Stort fokus på at undgå smittespredning blandt medarbejdere.
- På længere sigt er fokus på at gøre virksomheden mere robust ved fx:
  - Kortere forsyningskæder og flere leverandører af særligt kritiske input.
  - Udnytte kernekompetencer inden for nye forretningsområder. Bæredygtige produkter og løsninger på nye områder kan gøre virksomheden mere robust.
  - Tættere samspil med iværksættere om udvikling af nye bæredygtige løsninger på nye forretningsområder.

Indsatsområder for industrien i Gladsaxe Kommune

Både fokus på indsatser, der har effekt på **kortere** og på **længere sigt**?

Der tegner sig med afsæt i virksomhedsinterviewene fem indsatsområder, der kan bidrage til at hjælpe virksomhederne bedre gennem corona-krisen og styrke de langsigtede vækstvilkår med afsæt i de forandringer, som corona-krisen skaber i markeder og værdikæder.

1

Scenariebaseret strategi og styrket
forretningsmodeludvikling

2

Samarbejde mellem store virksomheder og
iværksættere

3

Uddannelse og efteruddannelse

4

Bæredygtige, offentlige investeringer som
afsæt for eksport

5

Styrke lokale værdikæder og
klyngesamarbejde

COVID-19-krisen betyder, at fremtiden for mange eksporterende virksomheder er blevet mere uforudsigelig. En usikker fremtid stiller bl.a. krav om at skabe stærkere scenarier for udviklingen på virksomhedens markeder som grundlag for at investere i virksomhedens udvikling.

På kort sigt kan der være behov for at retænke kommunikation, salg og markedsføring, styring af forsyningskæden samt evt. at tilpasse produkter og koncepter til de muligheder og begrænsninger, der følger af restriktionerne. På lidt længere sigt forventes corona-krisen at sætte varige spor. Det vedrører bl.a. ændrede normer hos forbrugerne, forandringer i de globale værdikæder, nye rejsevaner, færre fysiske møder, accelererende brug af digitale teknologier og platforme, færre messer og nye forretningspartnerskaber. Dermed skaber COVID-19 også behov for langsigtede tilpasninger af forretningsmodellen i mange virksomheder. Der peges i interviewene på, at følgende tiltag kan bidrage til, at SMV'er og iværksættervirksomheder rustes til at agere på de muligheder og begrænsninger, der følger af COVID-19.

Styrket scenarieopbygning

Det er vigtigt, at der lokalt/regionalt er gode muligheder for, at virksomheder kan få og dele viden og erfaringer om de forandringer, som følger i kølvandet på COVID-19. Gladsaxe Kommune kan sammen med fx Erhvervshus Hovedstaden, Erhvervsrådet og andre kommuner i hovedstaden facilitere webinarer, seminarer og netværk med fokus på, hvordan COVID-19-krisen sætter spor i forskellige dele af industrien, herunder i forbrugeradfærd, forsyningskæder, mv. Et element kan bl.a. være at få toneangivende industrivirksomheder til at give en vurdering af vigtige trends kombineret med netværksaktiviteter, hvor SMV'er får mulighed for at dele viden. Stærke scenarier kan bl.a. reducere usikkerhed og skabe udgangspunkt for investeringer, udviklingstiltag og forretningsmodelinnovation, der rustes til tiden efter COVID-19.

Sparring om forretningsmodeludvikling

Det er vigtigt, at SMV'er har adgang til uvildig sparring på et højt niveau og tilbydes forløb, hvor de sammen med en erfaren konsulent kommer rundt om de dele af forretningsmodellen, der påvirkes af corona-krisen. Gladsaxe Kommune har sammen med Erhvervshuset en vigtig opgave i at synliggøre og formidle de mange relevante programtilbud – både tilbud ved Erhvervshuset (fx SMV:Digital) og indsatser støttet af bl.a. Industriens Fond under Genstart.nu. Der kan også være perspektiver i at udvikle stærkere mentorordninger, hvor erfarne forretningsfolk, investorer og eksperter inden for digitalisering knyttes til vækstiværksættere i en periode, hvor de arbejder med at udvikle og tilpasse deres forretningsmodel.

Corona-krisen har betydet, at mange vækstiværksættere er kommet under pres. De konkurrerer ofte på nye produkter eller koncepter, som kan være svære at afsætte i krisetider, og som også kan være vanskelige at sælge digitalt til nye kunder i andre lande. Samtidig er vækstiværksætterne mindre polstrede og kan ikke på samme måde som etablerede virksomheder klare sig gennem en længere krise med underskud. Det skaber et grundlag for at drøfte og udvikle modeller for at styrke samspillet mellem store virksomheder og iværksættere som et vigtigt element i den lokale erhvervsfremme. De store virksomheder kan på flere måder være med til at hjælpe mindre virksomheder gennem krisen og styrke deres vækstmuligheder. Det kan være som mentorer (jf. forslaget på forrige side) eller ved simpelthen at købe mere lokalt. Fx ved at købe lokale fødevarer til frokosten, bruge lokale leverandører eller forudbestille julegaverne fra lokale livsstilsproducenter. Men projektet har også afdækket andre former for udviklingsamarbejde, hvor store virksomheder hjælper mindre virksomheder og samtidig får mulighed for at blive inspireret og afprøve nye løsninger i deres produktion eller udvikling.

SpinIn

Både Gladsaxe og Aalborg kommuner har gode erfaringer med SpinIn-forløb, hvor opstartsvirksomheder får mulighed for at bo hos store virksomheder. Det fremmer videnuvekslingen, reducerer huslejen og skaber mulighed for små projekter, hvor de mindre virksomheder fx afprøver prototyper hos værtsvirksomheden.

Iværksættervirksomhederne er ofte mere agile og i stand til at se forretningsmuligheder i nye markedstrends, mv. For de store virksomheder kan et tættere samspil med iværksættere være en effektiv måde at finde nye anvendelsesmuligheder for virksomhedens produkter, ydelser og kompetencer. Alfa Laval Innovation House er et eksempel på et innovationslab for fremtidens bæredygtige løsninger.

Facilitering af samarbejdsprojekter

Store virksomheder har ofte et begrænset kendskab til produkter og kompetencer blandt lokale iværksættere. Det kan samtidig være svært for mindre virksomheder at skabe kontakt til de større virksomheder og få lejlighed til at demonstrere produkter inden for fx energiforbedringer og produktion. Der kan derfor ligge en vigtig opgave for den lokale erhvervsfremme i at hjælpe vækstiværksættere med at demonstrere deres produkter og indgå mindre samarbejdsprojekter, hvor deres teknologier afprøves.

3 Styrkelse af digitale kompetencer gennem samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner

Corona-krisen har accelereret digitaliseringen og skaber et stort behov for at opbygge digitale kompetencer og for at omstille markedsføring og salg til at foregå online. Virksomhederne arbejder med at udvikle digitalt præsentationsmateriale, digitale webshops og showrooms samt med at omstille sig til de digitale kommunikationsplatforme. Hertil kommer, at flere virksomheder har arbejdet med at uddanne deres forhandlere online til at sælge produkterne digitalt frem for ude hos slutkunden.

Flere interviewede virksomheder peger på et behov for, at der lokalt indledes en tæt dialog med områdets uddannelsesinstitutioner om både indholdet af en række grunduddannelser i dette lys og om at udbyde målrettede efteruddannelsesforløb. Konkret peges der på behov for kurser på følgende områder:

Branchespecifikke kurser i online salg

Flere SMV'er efterspørger, at der udbydes målrettede kurser i online kommunikation, salg og markedsføring. Det kan være i form af praksisnære forløb, hvor virksomheder som led i uddannelsen udvikler prototyper på showrooms, digitalt markedsføringsmateriale, mv.

Basale kurser i digitale platforme og værktøjer

Det er vigtigt, at fremtidens medarbejdere inden for industri og transport kan anvende digitale kommunikationsplatforme og har kendskab til basale grafiske værktøjer, der anvendes i den digitale kommunikation. Der er derfor behov for kurser af kortere varighed, der tilbydes både medarbejdere med begrænset digital erfaring og de personer, der bliver ledige under krisen.

En del virksomheder inden for industrien har ambitioner om i at udvikle nye forretningsområder, der kan gøre virksomheden mere robust og sikre vækst på den anden side af krisen. De fleste virksomheder ser potentialer i den grønne omstilling og de politiske udmeldinger om, at bæredygtige offentlige investeringer skal øges med henblik på at holde gang i den økonomiske aktivitet.

Innovative udbudsformer og brug af Gladsaxe Kommune som reference

Industrivirksomheder med ambitioner om at udvikle nye, bæredygtige løsninger og produkter kan ofte have stor gavn af at lave pilotprojekter i samarbejde med en kommune, et forsyningselskab eller en offentlig institution og efterfølgende benytte samarbejdspartnerne som reference ved internationalt salg.

Nogle virksomheder oplever, at det kan være vanskeligt at få adgang til offentlige opgaver samt efterfølgende at benytte referencer ved lokale myndigheder, mv.

Virksomhederne efterlyser, at:

- Kommuner i højere grad benytter innovative udbudsformer (fx innovationsudbud, funktionsudbud, OPI-forløb) og evt. også indgår i tværkommunale samarbejder med udbud af udfordring, som virksomheder herefter skal konkurrere om at udvikle løsning på – fx i teams med inddragelse af eksperter i kommunerne og videninstitutioner.
- At der tilbydes vejledning og sparring omkring adgang til offentlige indkøbsprocesser, samt at kommunerne i endnu højere grad synliggør og inviterer til dialog, når der er større udbud, som kan være relevante for virksomheder, der ikke har erfaring med at levere til det offentlige.
- Blandt de virksomheder, som har gennemført salg eller lavet pilotprojekter med offentlige kunder, efterlyses det, at kommunerne generelt er mindre tilbageholdende med at fremhæve leverandører og giver virksomhederne mulighed for at bruge kommunen som reference, herunder også at virksomheden kan henvise til kommunen og evt. fremvise konkrete løsninger for nye kunder.

COVID-19 vil på sigt betyde forandringer i forsyningskæderne. Flere store virksomheder vil have fokus på virksomhedens robusthed ved fremtidige kriser. Flere virksomheder giver udtryk for overvejelser om at bruge lokale underleverandører, og flere virksomheder vil vælge at have mindst to-tre leverandører på kritiske områder.

Men krisen giver også anledning til at overveje, om lokale værdikæder kan styrkes. Det kan være gennem tiltrækning af nye virksomheder på områder, hvor der er huller i den lokale værdikæde, eller det kan være ved, at lokale underleverandører omstiller sig til at levere til flere virksomheder i Danmark. Det er også værd at overveje, om krisen kan være anledning til flere aktiviteter, hvor virksomheder i et område samarbejder om at styrke deres profil inden for bæredygtig produktion og cirkulær økonomi. Der peges på følgende mulige indsatsområder:

Tiltrækning af virksomheder og omstilling af produktion

Undersøgelsen peger i retning af, at en del virksomheder arbejder med at styrke virksomhedens robusthed og i den forbindelse gør sig overvejelser om et behov for at ændre i dele af virksomhedens forsyningskæde. Det kan være relevant at afdække, hvilke ønsker større virksomheder har til tilstedeværelse af lokale underleverandører på kritiske områder. Det vil sige, hvor der kan være behov for at udvikle den lokale forsyningskæde. Med dette afsæt kan der arbejdes for:

- At motivere eksisterende virksomheder til at omstille eller udvide deres produktion.
- At styrke samarbejdet med Invest in Denmark og Copenhagen Capacity om at tiltrække virksomheder fra udlandet.

Lokale symbiosesamarbejder

Restprodukter, restenergi og affald i den ene virksomhed kan blive til energi eller nye produkter i en anden virksomhed. Corona-krisen vil formentlig øge kravene til bæredygtighed og CO₂-reduktioner i produktionen, hvilket øger relevansen af at udvikle cirkulære produktionsprincipper.

Symbiosesamarbejder på tværs af virksomheder kan fx stimuleres ved at etablere symbiosenetværk for interesserede virksomheder – en model, der bl.a. har været afprøvet med succes i Kalundborg.

5. Generelle ideer til lokale erhvervsindsatser på tværs af kommuner og erhvervsområder

Generelle anbefalinger til lokale tiltag på tværs af brancher

Tæt dialog og føling med det lokale erhvervsliv

Corona-krise har ramt og rammer de lokale virksomheder vidt forskelligt. Nogle har oplevet vækst og udviklet nye forretningsmuligheder – andre er truet på deres eksistens. Nogle har overstået det værste – andre forbereder sig på at blive ramt.

Det er derfor blevet endnu mere vigtigt, at der er en tæt dialog mellem de lokale virksomheder, myndigheder og andre aktører, så de lokale erhvervsfremmetiltag løbende kan tilpasses og bedst muligt adressere virksomhedernes behov og udfordringer.

På tværs af brancher og virksomhedssegmenter er der i projektet blevet identificeret en række generelle input til lokale tiltag og fokusområder, som kort er sammenfattet nedenfor.

Hold kommunen åben og sikker under nedlukning

Fasthold eller styrk servicemål, sagsbehandlingstider, børnepasning og sikker transport for at modvirke produktivitetstab.

Fokus på lokale leverandører i udbud og opgaveløsning

Køb lokale produkter og ydelser på tværs af brancher og involver aktivt lokale leverandører i udbudsprocesser.

Nødberedskab i lokal erhvervsservice

Opret fx hotline, digitalisér ydelser og tilbyd proaktivt særlige services, rådgivning og hjælp til sårbare virksomheder.

Beskæftigelses- og uddannelsestilbud for ledige

Skab værktøjer og ydelser, der bidrager til hurtig opkvalificering af ledige og hav fokus på tæt samarbejde ml. jobcentre.

Tilpasning af regler, regulering og håndhævelse

Vær fleksibel i tolkningen af lokale og nationale krav med henblik på at understøtte hurtig omstilling og fastholdelse af omsætning.

Deling af viden og erfaringer

Stimuler udveksling af viden og erfaringer om håndtering af corona-krise på tværs af virksomheder.

Bilag: Interviewliste

Industri

- Liliana Cristina Hansen, senior director, Zealand Pharma
- Per Lund Hansen, managing director, Alfa Laval
- Jørgen Ole Kjær, CEO, Move Innovation
- Torben Buur Stougaard, director, Novo Nordisk

Serviceerhverv

- Christian Stagsted Jakobsen, finance & adm. manager, Juuls Engro
- Ronny Saul, adm. direktør, Jespers Torvekøkken
- Mia Negru, CRO, 2030 Builders

Detailhandel

- Steve Stusgaard, direktør, Bagsværd Vin
- Niels Nebeling, butiksejer, Nyt Syn Søborg
- Mikkel Niess, direktør, BIDdanmark
- Tina Wøldiche Pedersen, senior forretningsudvikler, Erhvervshuset

Bygge & Anlæg

- Mads Bøgelund Lauritzen, projektdirektør, MT Højgaard
- Christian Listov-Saabye, CEO, MOE

IRISgroup

IRIS GROUP

JORCKS PASSAGE, OPGANG 1B, 4. SAL

DK-1162 KØBENHAVN K.

IRISGROUP@IRISGROUP.DK

WWW.IRISGROUP.DK